Масса а мехкашкара пролетареш, цхьаьнакхета!

ШОАТТА 23 август, 1969 шу. № 101 (4730). Мах 2 кап.

СЕРЛАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГӀалгӀайн обкоман, Нохч-ГӀалгӀайн АССР Лакхачу Советан а Министрийн Советан а орган.

Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

Арадуьйлу 1923 шера дуьйна

ФЕРМАШТА — КОМПЛЕКСНИ МЕХАНИЗАЦИ

Пхе шера план хаьнал хьалха кхочушъяра, шура, дулх, кхийолла а продукташ паччахьалкхенга дукхагӀа йохкара, царга дӀадодар чуйнакьа даккхара хьинар це кходеш, В. И. Ленин вина 100 шу дизара сийна вахь йоаржаш къахьегаш ба Нохч-ГӀалгӀайчен хьайбаш лелийдераш.

Из бехктокхаме декхар дикагӀа кхочушде вӀаштӀехьдаргда фермашта комплексни механизаци йина, механизмехи оборудованехи пайда эца Ӏомабелча.

Из ишта хилар кьаьста хьекьехк дукхаьа боахамий опыто. Масала, республикански опытан станце ферме шерра юкъехкуьна керда техника, механизаци яьӀ халача, хьайбий продукцега дӀадодар лохдеча дукхача процессашта: хьалъьяй кхо лоаттаду механизированни хранилищаш, кхо арадоаха пневматически линеш, Ӏаьсий кхоабача помещенешка эшаш дола хьалаш хулийта оборудовани оттайй. Хьалха латтарий опытаген Ӏилманна кхерагӀдаьлпача кердаларашкех хьежжа эргайоакаш тоаю производства технологи.

Хьайбий фермашта механизаци ярах хьабоалача пайдах дика кхийттаб Сунженски района «Победа» яхача колхозе а. Колхозе кийчбаьб механически хьесапе доахан детта гонзанчаш. Дерригача халача балхашта шерра механизаци яьй. Цудухьа хӀара шера паччахьалкхенга дукхагӀа йохк цига шура.

Укх тӀаххьарча шерашка республика колхозийн совхозийн кулгалхой, «Сельхозтехника» объединене специалисташ дукхагӀа йоахко е баьийаб коа тӀара оалхазараш лелаечен хьакхийн фермашта комплексни механизаци яра. Масала, механизаци яь я Грозненски района «Ермоловский» совхоза, Сунженски района Кирова XIX-ча партсъездех цӀерагӀча колхозай коа тӀара оалхазараш леладу фермаш. ХӀаьта хьалъеш латтача «Старојуртовский» птицефабрике доакъар дӀадалара, помещенеш цӀенъяра, фуш тулдара, хий мола дара механизаци ергӀола оборудовани оттаергья.

Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза хьакхий ферма реконструкци а яь шерьяй. Хьаккхарч лелаерий болх аттача боаккхаш оборудовани оттайй. Хьалъьяй доакъар кийчду керда цах. Уж дӀетоа тоагӀа хьалъэала биллача наькъа тӀа тӀолла. Массанахьа а хий чудилла.

Цхьабакъа, шурий-товарий, коа тӀара оалхазараш лелаеча, хьакхий фермашта комплексни механизаци елга всала лел республика дукхача колхозашкен совхозашкей. Масала, шурий фермашке 36 процент мара механизаци яьац хьайбашта хий меладара балха, доакъар диллара — 28 процент, доахан деттаре — 34 процент. Цул а воӀа латт хьаккхарч кхоабачен коа тӀара оалхазараш лелаечен фермашта механизаци елга.

Колхозий, совхозий дукха фермаш механизаци яра генеральни планаш оттаяза я. ХӀаьта цхьайолча боахамашка типовой проекташ цӀенхаштта телхаеш а проекташ йоацаш а хьалду гӀирсаш. Уж балхаш колхозийн совхозийн специализаци малагӀча новкъа ю теркал ца деш а хьайбай боахам дегӀаахара перспективаш ца йовзаш а ду.

ЦӀенхаштта гӀалат да керда гӀирсаш хьалхеча [illegible]

таш уттаеча хана а дерригa пенаш комплексно кхочуш ца дар. Балхашта юкъе ца дохийташ дут, масела, кӀала чӀоагӀа кӀийле йола хьайбаш аралехка коа е кхо лоаттаду механизированни хранилищаш хьаелга. Цу тайпара моттигаш яйсъенний «Горец», «Гехинский», «Терский» совхозашка. ХӀаьта хий чудилла, электрификаци е, наькъаш тоаде бицбенна хиннаб «Овощевод», «Экажевский», «Ингушский» совхозашка.

ВӀалла а ца мегаргдоацаш гӀулакх да дукха ахча дӀадахийта фермашка оттаьча тайп-тайпара оборудованех бизза пайда ца эцар. Цу тайпара моттигаш яйсъу МалгӀобека, Наьсаре, Ачхой-Мартана районий боахамашка, кхычахьа а. Масала, Ӏай мера механически хьесапе доахан деттарга вӀаштӀехьдаккхар «Ингушский» совхозе. Ачхой-Мартана района «Самашкинский» совхозе а мел эшаш йола оборудовани йоллане е кулгаца доахан детт.

Цудухьа хӀара колхоза, совхоза кулгалхоша, партийни организацеша, специалисташа кьаьста тера тӀабахийта беза фермашта йоаш йолча механизмехи оборудованехи хьесапца пайда эцара. ТӀаккха мара вӀаштӀехьдаргдац хьайбий продукцега дӀадодар кӀезигде, цун продуктивность лакхъе.

Цахадлаш терко е езаш гӀулакх да механизированни фермашка болх беча наьха къахьегам яйса вӀаштӀехьбаккхар, моральни материальни стимулах пайда пайда эцар.

Оборудовани дӀа а оттаь фермана механизаци яьй оаха аьлча доалаш дац гӀулакх. Комплексни механизаци шерра юкъелхкхара, цун эффективность лакхъяра кертадар да хьайбаш лелаераш цунца болх бе Ӏомабар. Цу гӀулакхага цӀенхаштта хьажа беза юртбоахама Министерства, районий производствений управленей специалисташ, боахамий кулгалхой. Курсашка, опорни боахамашка, профессионально-технически училищашка, техникумашка дешa хьежабе беза механизированни фермашка болх бергбола нах. ХӀара районе хила беза хьайбаш лелаераш технологически оборудованеца практически боля бе Ӏомабергбола боахам е ферма.

Хьайбий фермашта механизаци яра уж шера кьаьстта дукха балхаш де деза да республика колхозашкен совхозашкен. Масала, укх ахьан шера 25 шурий фермаш йиь коа тӀера оалхазараш лелаеча фермаш комплексни механизаци е лерхӀ. Ишта дукха балхаш де деза Ӏаьсий кхехеча, хьаккхарч кхоабача фермашта а.

Цхьабакъа, цхьайолча боахамаша уж лоаркӀаме объекташ хьаяьелга тӀехьалоах.

Юртбоахама Министерства, «Сельхозтехника» объединене, спецмонтажни управлене, районий производствени управленей, боахамий кулгалхой, партийни организацей эггара бехктокхамегӀа доле декхар да механизаци е езаеча фермашкера керрига болхаш хаинахьа чакхдахар.

Ленин ваь бӀаь шу дизара дихача совгӀаташца накъъабала кийчлуш ба Нохч-ГӀалгӀайчен хьайбаш лелаераш. Цар хьинар ца кходеш къахьег паччахьалкхенга дукхагӀа хьайбий продукташ йохкара, царга дӀадодар лохдара. Из сийлен декхар дизза кхочушдара новкъостал дергда фермашта комплексни механизаци [illegible]

ЛЕНИНГРАД. Ильича 100 шу дизара сийна «Электроника ВЛ-100» аьнна цӀи тилла йола керда портативни телевизор арахецa Ӏомабенаб «Позитрон» яхача объединене. Полупроводникашца тӀа вӀашагӀъелла я из керда телевизор ерриге а. Из болх бе хургья аккумуляторашца а ишта сетеца а. Приемника дозал 3 килограмм да. Диагоналах йистача экран 10 сантиметр я. Штырева антенна йолаш хулийт дика зӀе а хоза передача ер йолча станцегара 70—100 километр гаьнара лаьдуегӀа.

Массехк эзар опытан приемник укх шера арахецаргйоаш я.

СУРТА ТӀА: керда портативни телевизорех оцоагӀаш учасгон.

М. Блохина сурт. ТАСС фотохроника.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА!

* * *

ЙОККХА КОТАЛО

[illegible] 22 августе хаьнал [illegible] шера план хийца [illegible] бархӀ бетта [illegible] Карабулакски бурув деттача [illegible] бакъахона. Къаьстта [illegible] Зангиевкугорна С. К. [illegible] корта детта № 71-а В. Ф. Косимова кулгалдена № 75-а бурув бригадаша. Дикана хиннай [illegible] из толам боашачча Карабулак-Ачалукъарча А. И. Заваш корта латтача № 16 бурув бригада коллективан Серноводскарча бурув деттача мастера Д. В. Тенкогубова № 15 бурув бригада коллективан.

А. БАКАЛЮК.

ТЕХНОЛОГИЙ ТОЛАМАШ

Лакхача кьахьегама толамашца чакхбоаккхеш деат пятилетка хьалагӀоа керда бархалагӀа бутт А. Шарипова цӀерагӀча нефтемасложзаводе коллектива. Графикал хӀара хьалха ваьлла шу [illegible] къаьстта дика къахьегараа балгалъьйнай Т. Е. Сергеева В. Ю. Чабисова корта детта цхьоалаш [illegible] коллектива. Укх бетта шин декада чакхйоалача дийнахь кхочушьяьй цар мехкадьатта сийрда продукция арахецара бархӀ бетта задани. Укх юхедисача деношка планал совгӀа арахецаргйи эзареш тоннаш продукци.

В. ГОРБАЧЕВА, тха штата йоаца корр.

МЕХКАДЬАТТА ПРОДУКТАШ СОВЙОАХ

Арахеца мехкадьатта продукташ дукхагӀа хилийтара кьовсам лоаттабенна Новогрозненски мехкадьатта чакхдоахача завода технологашна къаьстта дика къахьегаш толамаш доах укх шера. Завода юхехийта, установкашта юкъе яьржача социалистически хьье хьалха латт П. И. Румянцев корта латтача кхоалагӀча цеха коллектив. Цо кӀеззига тӀабоагӀача бетта чотах арахийца продукци ийтаи хьаран сома масса я. Цу цеха белгалъяьнна дика къахьегаш я вн. Гасанов, Перкис, Волкиков корта латтача установкий коллективаш. КӀира совгӀа хо я цар тӀабоагӀача бетта чотах мехкадьатта продукци арахеца. Цхьал дукха тӀехьайисаш К. Г. Горбатенко корта латтав установка коллектив а. БархӀ бетта план салхав, 23-ча августе кхочушьяьй ва. Бутт чакхбалехьа планал совгӀа арахецаргья дукхача эзара продукци.

З. ДОШУХАНОВА.

АХ БУТТ ХЬАЛХА

[illegible] социалистически хье [illegible] хьалха [illegible] Грозненски [illegible] фабрика [illegible] продукци реализаци [illegible] продукци арахецаран бархӀ бетта план [illegible] бутт хьалха кхочушьяьй цар. Цу коалбисана [illegible] бетта планал [illegible] совгӀа реализаци а бархӀ бӀаь эзар [illegible] продукци, арахецаргья 83 эзар [illegible] товарий продукци. Сентябрь бетта чотах дӀадахийта мара ца оаш кийчъергья 110 эзар трикотажни изделии. Фабрика цехашта, сменашта юкъе хьалхара моттиг дӀалаца О. Н. Малыгина корта латтача сменас, цо хьа а хьалха кхочушьяьй бархӀ бетта задани. Ишта дика къахьегаш я А. Л. Пашина корта латтача закройни цеха коллектив М. М. Евлоева кулгалдеча Назрановски филиала коллектив [illegible].

В. ДОТМАРИНА.

ГУРЖИЙ ПУБЛИЦИСТА КЕРДА КНИЖКА

«Хьехар вала а дахьа, болх а баьб Ленина» — ишта цӀи йолаш да «Сабчота Сакартвело» («Советская Грузия») яхача гуржий издательствон арахийна керда книжка. Цун автор да дукхача шерашка В. И. Ленина эзар а цо даь балхаш а Ӏомадеш хинна гуржий публицист а историк а Филипп Махарадзе. Из цхьа Советски Союзе а доаьол арахьарча мехкашка а Ленин хиннача моттигашка, цо йийшай мемуараш, тайп-тайпара литература, документаш.

Къаьстта цӀендаь душ книжка тӀа со дешаш: В. И. Ленина вехарен балхен лоадойски хиь, Россеча революционни болама цун хинна бувзам. Кавказан Закавказьйи пролетариато лелабеча кьовсамца чӀоагӀа хьаштдолаш Владимир Ильич хиння хилар, из гуржий революционераша, къаьстта аьлча, М. Цхакайа Михацел Джапаридзе Поскофенен аьш шаргӀеттавлар. В. И. Ленина геттара дика довзийташ хинна И. Цхакая. Ленина ала а аьнна, парте къаьнагӀча деятелех цаӀ шерал хиллерах тарра, Цхакая хьайийлла РСДРП III съезд.

Цу съезда «Кавказерча сова [illegible]» решени юкъ книжка автора. Съезда делегаташ а В. И. Ленин ше а РСДРП Кавказски Союзни Комитета бахкана, Закавказерча революционни кьовсама практикица чӀоагӀа хьаштдолаш хиннийше белгалдоах Ф. Махарадзе. Владимир Ильича предложени а яь аздохой деша хьакъехьара шолагӀа доклад. Миха Цхакая йиш съезде, юртарча кьовсама партий кулгалдоа опыт дийцар цо.

Мераб ЛОРДКИПАНИДЗЕ, АПН корреспондент.

Райкома пленум

Самарийнахь КПСС Ленински райкома итуллагӀа пленум хилар. «В. И. Ленина РСМ кхоалагӀча съезде къамаьл деш хасирхоштий хьалданна оттадаь декхараш кхочушдаьра ВЛКСМ Ленински райкомо беча организаторски политически балхах» доклад йир ВЛКСМ Ленински райкома хьалхарча секретара Ю. В. Марченкова.

Пренашка къамаьлаш дир № 5 йолча профтехучилищ директора А. Г. Класнера, «Красный молот» завода парткома секретара замеситела В. П. Поликарпас, РСМ кхоалагӀча съезда делегата П. В. Мещерякова, Ленински РОМВД начальника Е. И. Пантелеева ишта кхыбараша а.

Дийнача лешаех сощам тӀаийцар.

Организационни доаш дийнир пленуме. КПСС Ленински райкома шоллагӀча секретаралла чӀоагӀвир В. П. Пискунов.

С. БЕРДОВ.

ХЬАЙБАШТА — ШОРТТА ДОАКЪАР!

ХӀАНА КХОАЧАШЪЯЦ ГРАФИК?

Тахан кечатохача оперативна даннешa дика хьагойт республике силос йоллара гӀулакх цига лел. Халахете а, дукхагӀа дола боахамаш тӀехьадусачарца за — геттара лоха я балха темпаш.

Из ишта хилар бахьан малагӀа да? График оттаьяр хӀара боахама торопашка, хьажкӀаш хьуъкъарга хьежжа, из чуэцара доакъар Ӏалашдара йола комбайнаш, транспорт теркал а еш. Боахамий кулгалхоша дош а деллар график кхоачашъергья аьнна нагахьа санна хаоттаме новкъарло ца йоала.

Хаоттам болх юхабеттен боа. Геттара дӀайха эттача хано болх сихбар хӀадех. Силоса лаьрхӀа чуэцача хьажкӀий дикал лох па йоллийташ уж чуэцара хӀара боахаме йола торапаш оарцагӀьяьха чакхбаккха безаш ба из болх.

Цхьабакъа из болх всала лелаб Грозненски, Ачхой-Мартана, МалгӀобека, Наьсаре, Сунженски, Шелковской районашка. Цу районий боахамашка ӀуйрейӀча бархӀ-сахьат [illegible] тӀехьагӀа мара болх дӀабоалабац. ХӀаьта [illegible] социйт. Дийнахь чӀоагӀа йовхал латт ахаш болх ца беш латташ дикка ха йоакъхаш моттигаш а нийсау.

Цхьабола специалисташ кулгалхойн доакъар Ӏалашдеча метте ӀуйрийӀа бархӀ-нийс сахьат аьлча мара тӀабагӀац. ХӀаьта районий юрта боахама производствени управленей болхлой кхы а дукхагӀа гов. цул тӀехьагӀа кхыча гӀулакхашка хьажа болх уж, кхай тӀа болх ца беш латта агрегаташ шоашта бӀарга ца гуш санна, техникаь лаха ейсарле йола болх бейтара де, воагӀар ца деш дӀаух уж.

Дукха нийсау агрегаташ ца сийца латташ, шерра эша техническ гӀулакх дац.

Болх тесса бита, из дерригӀа вӀаштӀехьабаккхара хӀана из ган бӀагӀар бахьан долаш Шаьла района Куйбышева цӀерагӀча колхозе силос аьхаш хьай тӀара дуллуха транспорт кулгалхоша [illegible]. Из бахьан долаш дукха за йоаи, гӀалкха автомашиний шоферашта хьажкӀаш хьоена кхоадаи.

ХӀана ха дика деттача а доакъар кийчдара балхаш сихдинкачa а хана хӀара сахьата кхоабе беза. Кулгалхойи специалистийн кертера декхар да уж кхоачашбоалаш ешо дӀадахар.

18 АВГУСТ ТӀАКХОАЧАШ СИЛОС ЙОЛЛАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ЙОЛА ГРАФИК (тоннаш)

Районаш	Графикаx тӀехьарча шин кӀирах (4—17 августа) силосни масса йолла еер	Кийчдаь силос	Процентах	Цу дакъе тӀехьарча кӀирах: графикал	Цу дакъе тӀехьарча кӀирах: силос йиллай
Ачхой-Мартана	23050	8454	37	11530	5954
Ведана	5050	505	10	2520	405
Грозненски	79300	40824	50	39650	22656
Гудермесски	18000	11162	60	9400	6308
МалгӀобека	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Надтеречни	27800	28309	102	13900	14190
Мальсаре	[illegible]	3729	38	[illegible]	2129
Наурски	[illegible]	18165	46	[illegible]	6955
Ножай-Юрта	[illegible]	[illegible]	2	1600	67
Советски	3200	1045	32	1600	585
Сунженски	67050	24853	33	36030	13621
Урус-Мартана	23950	1300	5	11970	9957
Шаьла	40000	15170	38	20000	8370
Шелковской	52300	12333	24	26150	7908
Республике гӀолла	436800	182400	42	221000	106745
Цу дакъе МСХ колхозашеи совхозашеи	383600	148815	38	190400	90830
«Грозвино» объединене совхозаш	17100	17306	105	[illegible]	8951
«Скотооткорм»-трестан совхозаш	10100	14012	88	[illegible]	7900

ХЬАЖКӀАШ ЙОКЪАЛУШ ЛАТТ

Грозненски района ПхьоалагӀча шурий совхозо 20 процент мара кхоачашъяьяц доакъар кийчдара план. Планах Ӏалашъе еза 14500 тонн силос. 4500 тонн ча, 1500 тонн йол, 200 тонн аьхах доаккхa хьоар. Нагахьа 7586 тонн силоси. 900 тонн йол. 135 тонн аьхах даьккха хьоари мара Ӏалашьяьяц совхоза доакъар Ӏалашдераша. Цу гӀулакхa бехке ба совхоза керттера агроном, керттера зоотехник, отделене управляюшеш, цхьоалагӀчен шоллагӀчен ахаш лелаеча бригадий бригадираш. ЦаӀ шоллагӀчоа дӀелг тӀаккьувхаш лел уж, кӀаьта доакъар Ӏалашдеча цу балхаш дерригӀа вӀаштӀехьдаьа эарпагӀволаш сага вац. Ишта 15-ча августе совхоза керттера агроном гуражьа кӀаде деза фу Ӏалашде дахавар. ХӀаьта цу совхоза силос Ӏалашъяра [illegible] де вена шин шофер шоаш фу дергда ца [illegible].

ӀуйрейӀа «[illegible]» яхаш станцехе чуобреш [illegible] план бойна тӀа хьатӀа а ца оттаеш шийтта сахьат лаллаца пайда боацаш лаьттабир уж.

Цул тӀехьагӀа агронома кхай тӀара кабачкаш хьаккхахьа ваьийтар уж шинь. ХӀаьта кабачкаш хьенaчул тӀехьагӀa фу де деза а ца хоаш бисар уж. Ишта силос чуэца новкъостала ийтача 22 машинах ях пу лийнахь шоашта хеттача дӀей-хьай вехкаш яр.

Кхай тӀара силоса лаьрхӀа хьажкӀаш аьхаш воагӀача шоферацa Г. Парчаева къамаьл хилар са.

— Пхьан дийнахь масса рейс е кхоачу хьо? — хьаттар аз — Эггара дукхагӀа 6 рейс ю аз хӀанз, бахьан дӀалахача шера 14—19 рейс е кхоачора. ХьажкӀаш дӀаоза машанаш шортта я. Комбайна бункера кӀаьлотта эргӀа хьакхачалехьа дукха ха эаьа дӀайола. Ала деза, шин яй хьалха транспорте ца хахнаш болх беш цингалга Из зайечаьа болх беш кхоъ комбайн яр. Иттанех кӀезигагӀа рейс ца еш сага висайзар шоферашта юкъе.

Тхо хьажкӀаш хьекхача хӀакхьачача 25 минута эргӀа кхачарга хьежаш латта кийчар йоа Парчаева. Шинех пхьа комбайн еха латтар. Из тоаеш боаккхар [illegible] Ӏ. Ижанов, механик М. Хоишов, комбайнер М. Сатобаев.

Хиь ги за со укхана йолх беш вола. ХӀаьта таханара ли ца лаьрхӀача кийнахьа кӀезигагӀа ляр шоаш ремонт е езаш хул. Са яр тахан ехаеш, цхьабакъа кхоалагӀа тоаеш а Сатобаева комбайн, ахаш дуьцар комбайнера Клешко Владимира. Сел дукха хӀана йох комбайнаш?

— ХьажкӀаш йокъалуш йоагӀа, чӀоагӀлу чӀегӀ. ХӀаьта уж хьаккхача хана лаьркӀачул совгӀа шиз тӀабахийта безаш хул комбайна. Цудухьа каст-каста йох уж.

Шоай дийнахьара кертан кхочушдой оаш?

— Кертах деза 75 тонн хьажкӀаш хьакха езаш да тхо, хӀаьта эггара дукхагӀа 60 тонн мара хьаккхац.

Доакъар Ӏалашдара дикагӀа хьалаш цар шоллагӀча бригаде а. Цига болх беш цаӀ мара комбайн яц. Ловзца аьлча совхоза кулгалхой силос Ӏалашъяра хьалхе а терко ца хинначоа тара бац. Шоашта мел эшаргья ха дезар царна автомашинаш а. Цар бекъо да уж болх а ца байташ лоаттае. КӀезига Ӏалашдаьа боахаме ча а. Ӏа кхаьтӀахачa дукха ха йисачи, оттадьа шоай ерригa торопаш оарцагӀьяьха доакъар Ӏалашдара темпаш айе еза совхоза кулгалхоша.

М. ХАМАТХАНОВ.

ДУКХАГӀА ХУЛ АРГӀАШ

Тхоай хьайбашна дӀадахача шера даьккха хила Ӏы эга а. доалаш хӀанз чӀоагӀа сагота да тхо доакъар Ӏалашдара.

Планах 800 тонн йол Ӏалашъе еза. ХӀаьта тха лаьттанкара хьайоалар (Мара гектара доакъар мел доал хьежал тхо коински вӀашагӀа а елла) 650 тонн мара яц. Цох 400 хьекха аргӀаш даь вӀашка техай, 250 тонн хӀанз вӀашка техаш доах. Цхьаза болх юхабетте а чӀоагӀа новкъостал ду хӀана делха доладеннача догӀаша. 150 гектара тӀара дьцерна, клевер, эспарцет вӀалла чу ца хийца санна юха урагӀа ахай. ХӀара гектаро кхьацна тоннел совгӀа дургда доакъар. ТӀаккха кхоачашъергья оаха.

Дика хиннай силоса дӀайолла хьажкӀаш а. Сона дегаводӀаш хиннаш уж укх шера салха. Задеах 5000 тонн силос кийчдо еза. Бахьда, оаха 8000 тоннаш кӀезигагӀа Ӏалашъергья из. Укх денешка хьажкӀаш чуэца боахамергья. Ялташ хьекха чуйна дахийнад, техника, машинаш нувкъаьлнай. Сиха чакхбоаккхаргба оаха из болх.

ЧӀоагӀа дола хьатӀаьлинай кӀа чуэцара а тӀехьа латта а аьлай оаха 300 гектара тӀа доакъарий ца дӀайейна хьажкӀаш. Тхо, вовзаш, 400 гектар силоса лаьрхӀа баьелга дӀайийнараш, чуэйна Ӏалашаьла чуэцар хургба а уж а.

Укх шера тха оттаместар Ӏалгара доакха делаш 1100 хьайба да. Церна лаьрхӀа Ӏалашьяь дукха ча. Аьхаш санна хьаш тьеттану оаха доасар дахийта хьа ца мара кхай тӀа ца доакхийташ вӀашка техача 300 тонн чах. Шин ча 700 тонн кургья хьа. Цох кхо бӀаь сарга тонн вӀашка техаш, шедисар хӀанз вӀашка тоаш бригада йоалл.

Доакъар Ӏалашдерий болх бе бог доагӀаргдолаш вӀашейӀехьаьехад оаха из гӀулакх. Ӏалаш чил дацна доакъарах 10 процент царна хьаь дешаш оала итераш еча хина. ХӀаьта хьалхарча категорех мел долча доакъарах воаггӀача аланеш кии а 40 процент йоагӀа а тох.

Цудухьа хӀара килограмм доакъар лорадду цар, кхои бу, саьтагӀа аргӀаш де гӀерт.

Я. МАЛЬСАГОВ, «Мелдтоаниний» совхоза Ачхой-Мартанарча отделене управляющи.

НАЬХА ДАХЬАШ

Бахача наьха хьашташ дизза кхоачашдера къаьстта дика къахьегаш дукха цехий коллективаш я Грозненски «индпошив» фабрике. Царна юкъе хьалха латтачарех я Коваленко Нина Ивановнас кулгалдеча пхелагӀча цеха коллектив. Продукцена реализаци яра бархӀ бетта план хӀаналехьа 115 совгӀа процент кхоачашъяьй цеха хӀамаш тегараша. Цул дукха тӀехьамисаш яи Ю. К. Овлой, Е. И. Непротас, Н. С. Олейников корта латтача цехий коллективаш. БархӀ бетта задани 110—114 процент кхоачашъяьй цар. Уж толамаш кхы а совдоахаш, планал совгӀа цар тега лерхӀа хӀамой эзараш сома маьхе я.

Л. ЕРШОВА, Грозненски индпошива фабрика планови отдела экономист.

М. А. ДИДИГОВНА, А. С. ЛЬЯНОВНА, И. П. ПОЛЕТАЕВНА, Я. С. ЭКАЖЕВНА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТАЩ ЯЛАРА ХАКЪЕХЬАРА

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республикай юкъара Аллап-Чуртски хий деллара система юллача а цунга болх байтача а хьинаре дакъа лацарех а из система болх бе йоллена 30 шу дизарца дийза а Нохч-ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ лойла

Дидигов Абсала Мухтара — хих нийда эцара управлене воккхагӀволча инженера.

Льянов Сосе Ахьмада — строительни участка начальник хиннача.

Полетаев Иван Павловича — строительства керттера инженер хиннача.

Экажев Сайпуддина Якьуба — управлене воккхагӀволча инженера.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Н. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

ДӀАВАЬНИЧА ХАЛКЪА СУДАХОЧОА МЕТТЕЛ гор. ГРОЗНЕ ЛЕНИНСКИ РАЙОНА ХАЛКЪА СУДАХО ХОРЖАРГЙОЛА ДИ ОТТАДАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙН АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч - ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиумо сацам бина:

«РСФСР районни (городской) халкъа судаш харжарах йолча Положене 68-чеи 69-чеи статьяш тӀе маяхкара, дӀаваьнначи халкъа судахочоа меттел гор. Грозне Ленински района халкъа суда халкъа судахо хоржаргйола ди 1969-ча шера 21-гӀа сентябрь кӀиранди оттадойла.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **Н. АЛМАЗОВ.**

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

г. Грозный.
18 август 1969 шу.

КАРЕЛЬСКИ АССР. Ленинан къахьегама вахта сийленца чакхйоаш Шуйско-Виданска хьун промышленни бохкьма «Керда гӀомарш» яхача механизированни хьун склада коллективо. Цо хӀара денна дӀаухийт планал совгӀа кийчъяь хьу. Шера хьалхара 117 эзар кубометр йолча мацхие хьу кийчъярхо дош деннах мехка халкъа боахаман экспортан толашагӀа йолча карельски хьун 122 эзар кубометр дӀахийта.

«Керда гӀомарш» яхача хьун склада болхлойн специалисташа хьунпромбоахаме социалистически дош керте латт.

СУРТА ТӀА: экспорта кийчъяь хьу тӀайотташ латт «Керда гӀомарш» яхача хьун складе. Укхазара дӀаухийт 19 тайпара йола хьу.

С. Майстерман сурт.
ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ГРУППА ДЕНАЛ АЙДИЧА

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Коммуниста Матрена Власовна Торе кулгалду мехкдаьтта доаха цхьоалгӀа бригада «Малгобекнефть» промыслови управлене дикагӀчарех я. Цо хӀара шерагара шерага доккхий толамаш доах социалистически дахье.

Коллектива карагӀдулдараш дукхаш хилча массе а хана белгалбоах нов. Гардалоев керте латтача партийни группа лоархӀам. Рамазан ше лакха квалификаци йола оператор ва парте мугӀарашка а укхава вахав, хӀаьта хӀана техникума 5 курсе деша а вагӀа.

Бригаде 12 коммунист ва. Уж берригаш а леархӀамегӀча участкашка болх беш ба. ХӀаьта цар аьнни мехкдаьтта доахарий коллектива балха тӀа чӀоагӀа хоулуш а я.

Бригада партийни группа кийса къестаду производства, партийни вахара лешаш. Цкъа партгруппага кхаьчабар цхьабелча коммуниста къахьегама дисциплина телхаеш меттигаш хул аьнна хоам. Цул тӀехьагӀа хиннача партгруппа аргӀанарча собране чӀоагӀа къамаьл хилар коммунистий авангардни рольлаккхьара хьахьехьа. Йоалла йир бригада мастера. Цо дийнар къаьст-къаьстача коммунисташа къа мишта хьег, коллектива кхьча членашта цар хьехкам мишта тел. Безаме бийцар цо шоай участкашка болх беча скважинаша лертгӀа болх белга ӀалашӀу операторащ Макаренко Иван, Бамбатов Салаудин, Чертоев Салан-Гири. Цуша цхьана собране критика йир коммуниста сийлен цӀи лакха ца лелаераш. Партгруппе хиннача цу къамаьлах беркат даьнар. ХӀана бригадера берригаш коммунисташ новкъостанна хьокхам телаш ба, дерригаш общественни гӀулакхаш чакхлоахача хьинаре декъа лущ.

Партгруппа собране дийнар парте мугӀараш дегӀалхувлара дош. Цу хана цу группе 9 коммунист вар. ХӀаьта партийни мугӀараш дегӀадоаладара бригадо йоккхий торонаш я — укхаза 30 гаргга коммунистически къахьегама ударник, дика общественникаш ба. Цу хана дешо нетаце дукхагӀа болх бе баьлар Иван Петрович Макаренко бригаде сий деча нахах цаӀ ва. Дукха ха я цо укхаза къахьега. Коммунистически къахьегама ударник, рационализатор ва ва. Партгруппорга нов. Гардалоева парте мугӀарашка вала кийчаир нов. Макаренко. ХӀана къона коммунист И. А. Макаренко хьы а хьинаргӀа къахьег, шийна тӀаьхьа партийни дехар чӀоагӀа лаьм хила хоадчашду.

Нов. Гуноев Зоврбик ше Советски Эскара мугӀарашка гӀулакх де ваьлехьа промысле болх беш хиннав. Цигара цӀаволча юха а укхаза балха ваьнав. Бригаде новкъостал даьд цуна ший квалификаци лакхье. №805 йола групповой установка Ӏалашьйе вахийтача цу къонача белхлечо дика кхерсадир шеж суга мехкдаьтта ваьара технологи. ХӀана Гуноев Зоврбик а парте члена кандидатолла тьтийнав.

— Ер шу чакхдалалоехьа цхьа а дуо сага КПСС мугӀарашка хьаьна кийчоо лорхӀ ваха, — йоал партгруппорга.

Бригада партийни группа гӀеттадаьа хаьнгда тӀахьенаш группа гӀо дара, болх дикагӀа тьабара, пешиаьт продуктивностьа вӀаштӀехьдакхара дешаш. Халкъа тӀаьхьонаш гӀо деча посса керте латтача коммунист Чертоев Салан-Гири. Халкъа тӀаьхьонаш хоаш хьодахьча чакхйоах мехкдаьтта оборудованегара хьад, скважинаьш гомахьарча планашдайтадаьтта Ӏаьхийтар, материалаш каом белаш дӀахийтар техника двигаш. Групповой установка боахамашарча аьлой болх а цуш пар. ХӀана ца пост проиысле дикагӀчарех лоархӀаш я.

Зав-кашатьа продуктьаьта коммунист Аидаьгоев Маьлща редактор вола подмастер. Поиалесв тӀа Ӏушу коллективна къахьегаш вахарах, натараха хьасагӀча шераш барҗа лоадаш девхара кхоачаш-лара лоаттабеч къовсамах.

Партгруппа дукъа теркам тӀабахийтаб бригада членаш дешара гӀулакха. Партгруппа заседане ладийгӀад коммунисташа Бамбатова, Ахильгова шоай квалификаци лакхъярах аьча отчетанха. ХӀана берригаш а хӀиза брйгадера коммунисташ техникумашка, болхарий школашка дешаш бигӀа. Дукхьаьа мехкдаьтта техникуме а 6 саг деша хьагӀа. Коммунисташкара хьохкам а ба беш деша ух нкебиса коллективни членаш а. Техникум йистевьяна вала бала Бамбатов Саладин, партгруппорг ше.

Бригада коммунисташ хьинаре болх бу укх денашк. Шина дийнахь чаккхавкха деваш № 761 йола скважина йоаккхара могтиг нийтьахьеги тӀоалдаьа шагӀакьавстача монтаж батьи. Из гӀулакх дерта тӀахьйна коммуниста Р. Гардалоева, Я. Ахильгова, З. Гуноева. Цар сира кийчйир реагенташ, скважина бахьара цӀенйир. Доаьца аьлча цо болх цхьаь дийнахьа бань баьсар уж. ХӀана хӀара денние бибсанцаь 3 тонн мехкдаьтта лу скважина, хӀаьта хьалха ерригӀа а 0,6 тонн мара лехкхацар цу чура.

ТӀехдика болх беш я лаьтта шаьлтарча оборудованенна ремонт ю оператора коммуниста Булуевая Мусай смена. Операторш шийн новкъостана Алероев Захараша цхьана хӀара бетта 10—15 скважинана ремонт ю. норма 150—120 процент кхоачаш я цо.

Бригада коллективо хӀоттаделла а кхоачашаьд шера тӀайоьца хийна декхарш, хӀаьта цар шера план дӀаьнал хьалха кхоачаш-ярхьа шагӀерта къахьегаш а ба хӀана.

В. ТАГУРОВ.

КИЙЧА БА

В. И. Ленин вар 100 шу дузарга денна сийлени накъабахара укх шера комсаш дукхагӀа кхеяра лаккхара социалистически декхараш тӀаийцад тха совхоза коллективо. Цу декхарех дера хӀабергба бохкама комсаш лелираш. Дика хьахинна комсаш хьатӀааца, чаккъяха дика кийчо яьй тха совхоза чъаьгӀар доаккхача завода коллективо.

Доашнача хана боахама чотах чъаьгӀар, спирт лоаттаду, боахаш тоаш, уж йола меттигаш хьаьнй.

ЧъаьгӀар доаккха завод комсаш хьаьтӀаьаца а уж чакхъяха а кийча йий хьешаш хиннача «Грознинох объединене комссе дика мах бир чъаьгӀар доаккхача тха заводе дагьа балхарта.

Дика комсаш кхеьай укх шера совхоза шоллагӀча отделене къахьегамхоша (управляющи Гадаев Сауд-Эмин).

Укх шера планах 355 тонн якхха езача 600 тонн комсаш яда лаьрхӀад отделене. План толамца кхоачашъярв хаинахьа агротехническа балхаш чакхдаьхар.

В. МУНАЕВ,
Гудермесски района «Новогрозненскийн» номери хьакча совхоза директор.

НАЬХА ХЬАШТАШ ДИКАГӀА КХОАЧАШДЕРГДА

Грозненски кондитерски фабрика коллективо валоний товарийн продукци арахецара 8 бетта план 104 процент кхоачашъяьй. Лакха хьондамаш даьхад товарни продукцена реализаци яра 8 беттаза заданеа 13 августа кхоачаш а еш, планах йоалӀачул совгӀа 50 эзар сома мехьа продукцена реализаци яьй.

Арахецача продукне дикаа лаккхьяра, цуна дӀабоза мах лохбара тӀехьа цахаддаш къовсам лоаттабу берригача белхлойш. Кийчьеча продукцега планах дийрхӀачул 17 эзар сом кӀезигагӀа ахча хӀалхьйтал. Ишта заданел совгӀа 14,5 эзар сома пайда баьй пачхьалкхнна. ВорхӀ бетта къахьегама овсарле лакхъяра план 4 процент тӀехкхоачашьяьй. ХӀаьта укх шера сеахка хьалхарча ворхӀ бетта хинначул 16,8 процент лакхъеннай фабрике къахьегама овсарле.

Укх шера ялх сортах йола керда кондитерски изделеш кара а гӀеаьь арахеца йолаьй фабрика болхлоша. Уж кӀйархоша, организацеша чӀоагӀа хоаьт, дика [illegible] сий, [illegible] диабетически печени араш саннa йола кӀеддош. Уж арахеца йоларах фабрика хушам бола пайда дика совбаьлар.

Бисквитни цеха капитальни ремонт яьй оаха. ХӀана цехо 15 тайпара печененаш 8 тайпара пряникаш арахецаргья. Технологически режим ца телхаеш болх бари маьхара бедал кхьмбеш дӀаахийтари чӀоагӀа лоархӀамеи производствана пайда луши гӀулакх да. Болхь йоккха бийна лакха гоазаде болаш боккхой кӀезгта бац фабрике. Уж ба карамельщикаш Чикина Нелля, Усенко Мария, Чалаева Асма, Гугиева Яха, Дегтярева Вера, бисквитчикаш Громова Людмила, Саидулаева Шура, Емец Мария, грузчик Мурпалов Сайпа, слесараш Г. Рубайло, Дмитраш Николай, кхьабараш а.

Укх тӀехьарча шина шера, къаьстта 1969 шера, хоьуш арахецаргья дунеа дикагӀйолча стандарташта юкъе йолха мехкдаьтта продукташ, лакха дикал йола дизельни доагор.

заказьецний фабрике арахецача продукне дикал. Цудхьа вай кондитерски фабрике меттел мехка дукхача меттигашка хоатта а хьатдӀа а нийо тха продукци. Масала, со шу доладелча дена Ростовски Челябински областашка, Ставропольски краяга, Дагестански АССР-га 150 тонн совгӀа изделеш еххай оаха. Ала деза, продукци ер а шуи, аьниа, цхьанкха реклами ца кхаьчалга. ХӀаьта тӀехьа тӀайнагӀча хана а гӀулакхаш иштта деларгда, аьниа, тешам бола йиш я.

Доккхий да кхоачашде декхараш. ХӀана карамельни цеха капитальни ремонт еш да тхо. Цул совгӀа 500 квадратни метр пайда йола гӀонна керда корпус хьалъеш латт. Из йистеяьлча дикка шерлургья, бизавча низама болх бергба фабрико. ТӀаккха нийархой хьашташ дикагӀа кхоачашдергда.

С. КУДРЯШОВ,
Грозненски кондитерски фабрика директор.

ТОАДУРГДА БАЛХА ХЬАЛАШ

Денна буса бешш мулкь тӀабелей пассажирски итташ поездаш дӀа-юха ух Ермоловски станица гӀалла БорхӀ километр йаьхача цу участкашка доал дей а Едриев Масхуд керте латта ремонтникий бригада. Дилача хьала тӀа лоаттабу болхлоша машинийкъ, Ермоловски элеватора дӀатӀабодача наькъа, участка кхьча моттигашка хӀанзехьа дикка ремонт яьй. Цига белгалбаьлар коммунистически къахьегама ударникаш Товсултанов Абдул, Едриева Лукки, Висиртаев Мухьмад, поездий наькъех тӀехвулачара дежурнеш Веснолина Люба, Сольник Мария. Йоккха опыт, лакха говзал йола болхлой кӀеанка бац Ермоловска станце.

Массехк шу хьалхагӀа шина машинийкъ мара бацар Ермоловски, хӀанз бихъ ба. Цулухьа поездаш дӀа-юха ахийтара болх аттагӀа, дикагӀа дел. Центральни диспетчерска хьалъеш латт станце. Из йистеяьлча хьы а дикагӀа тоадургда балха хьалаш.

Я. ЦУЕВ.

ХЬЕХАРХОЙ ДЕ ГӀО БУВЛА

ХӀАНЗ [illegible] [illegible] болча хана, дошхой дехарий оттадаьа шоашта хьалхашка Нохч-ГӀалгӀайчен школий педагогически коллективаша. Кхуваш йоагӀача тӀехьенна, коммунистически кхетам балар [illegible] лерхӀ республика [illegible] къахьегаме кхойтта эзар хьехархох хӀаране.

[illegible] халонаш, кхоачамбоацарашца лоаттабу къовсам, [illegible] тӀехье кхеэра [illegible] тадаь керда дешарах [illegible] яр укх деношка хинача къонача [illegible] къахь[illegible] публика [illegible] яь доклад.

КПСС программа кхоачаш а еш парте XXIII-ча съездо тӀеийцача решенех 1970-ча шера йистедаккха деза кхуваш воагӀача хӀара сага юкъера образовани хургйола гӀулакх. Цуна дувзадена дукха кувцамаш хиннад Нохч-ГӀалгӀайчен юкъара образовательни школашка. Укх кердача дешара шера эрсий дешара плаиах болх беча школий ерригa а цхьоалгӀа классаш кердача программех дешаш хургья. Из гӀулакх 1970 — 71-ча дешара шера чаккхдаккхаргда нохчийн гӀалгӀайи къаман школашка. Цу хьакъехьа укх дешара шера дах шу дальнна дерриганa а нохчийн гӀалгӀайн бераш подготовительни классашка деша хьаьцаргда. Кхьы дӀахо йодача хана кердача программех дешаргда йалагӀа классашка, лаккхерча классашка цхьадолча предметех.

Лакхе мел дийца керда декхараш кхоачалдар аллха педагогически коллективай гӀулакх хинна Ӏац, аьлар докладчика, экономически социальни боккхача лоархӀама проблема хилара тарра я кхоачашъеча халкъа образоване учреждениешка цхьана чӀоагӀа теркo е еза партийни советски органаша, промышленни предприятеша, колхозашеи совхозашеи, республика ерригча а общественноста.

Дика лоархӀабу шоай декхарех республика цхьайолча школий педагогаш. Дика хьеххамаш гойт цар бераш коммунистически кхетам болаш кӀоарга знанеш йолаш хьалкхедара. Царех цхьабарий цӀераш яьар нов. Умарова шийн доклада тӀа.

Иштта белгалйир цо дешархоша беча кхетама балха дукха терко ца еш йола педагогически коллективаш а. Цхьайолча школай кулгалхошеи общественни организацешеи тесса дитад берашта гуманитарни цикла дисциплинаш дӀайоаьийтилга. Истори, обществоведени, литература санна долча предметий бе боагӀаш бола мах бац? Из бахьан долаш берашта а кӀоарга йоаваш уж дисциплинаш. Цу тайпара гӀулакх хилайта йиш яц кердача дешара шера. Идейно-политически кхетам балара йолаш йолча йоккхийча торонех пайда эца беза. Хьехархошта эшшача новкъостал де деза школий кулгалхоша, городскойи районни халкъа образоване отделаша, хьехаркой говзал лаккхьяра института.

Республика цхьайолча юрташка я городерчара экзамашагӀа йоаза школаш. КӀоарга знанеш йолаш хул дийна йисте а баьнна лаккхерча дешара заведенешка дӀахо деша болхараш. Бакъда, кӀезига яц хӀанзарча эамо дӀадахкхача тайпара къонача тӀехьенна кхетам ца луш йола школаш я. 1968 — 69-ча дешара шера дешарe гӀехьабусаш хинначарех 70 процент духхьад юрташкарча школашта кхоч. Цу лоеа цӀийбала безараш аллха халкъа просвещене болхлой хинна Ӏац. Районий партийни советски болхлой, боахамий кулгалхой кӀалхара балац цу бехка. Школашна йоагӀаш йола терко ца цар, юртарча интеллигенцена керте латтар хьехархой болга хӀана а кхетадац.

Юрташкарча школашка селда дукха дешара тӀехьабусараш хилар бахьан да материальни бaзе эсала хилар, лакха говзал йола педагогаш ца хилар, цул совгӀа цхьайолча школашкара хьехархой халача хьалашка болх беш хиларe.

Цу хьалех лаьца дийцар слете пpeнешка къамаьл дьача Урус-Мартана районо заведующи Н. М. Мукаева.

Берригаш а хӀанз бац аьнна хьехархой частни квартирашка бах, — аьлар цо. — ДукхагӀйолча моттигашка клубаш яц, кхы цӀаьнна [illegible] мотт [illegible] къоначa специалисташта.

[illegible] беса хила хулe а халонех ца къахка, шоаш белгалбаь вахара никъ къахьегамца [illegible] хилар [illegible] специалисташка [illegible] дир халкъа просвещене отличника Агаджанова Любовь [illegible].

[illegible] тӀехьагӀа дуй хертара [illegible] къонар йоагӀа тӀехье кхеяр, шоай Даьхе, халкъ дезаш, бакъьлца бола нах царех бар да, — аьлар цо. Исторически лоархӀам бола юбилейни шу да вай вахаре эггара хьалхара гӀа боакхла шу. Из шу оаш мел йоаккхача хана диллургдац шоана.

Тхьаь иттлагӀа шу да цхьоалагӀча сентябре со классе чуйоалла. Бакъда, шӀаккха а сатийна хилац со. Даим дагадоал айса кхоачаш ца деш дитар, кӀезига дича санна хет айса. Цу уйлаша кердадир лаха новкъостал ду, наз балийт, хьинар айду.

Болх бе йолленнача хьалхарча шерашка шийна балха вийслуш хиннача халонех, уж шо мишта эшайора дийцар нов. Агаджановас Нохч-ГӀалгӀайчен районашка болх бе баьхкача къоначи специалисташка. Уж ба вай Даьхен тайп-тайпарча областашкара. Берригa 1400 саг.

Кхетаде деза цаӀ: вай республика меттех массамахьа а я юртара школа халкъа просвещена эггара халагӀа йола участок. Цудуль хӀанзалца шоаш нийсе ца денача хьалашка болх бе безаш хуле, шек ма хилалаш, ма къахкалаш халонех. Хало йоацаш оатто а хинийоашилга халац. Даькъала хилба шун тахана дийнахь дена дӀайолалуш бола вахара сийрда никъ! Цу дешаща чаккхьайтар шийн выступлени нов. Агаджановас.

Юртарча хьехархочуе лоархӀаш къона тӀехье кхеча партеи, правительствани, халкъои цуна хьалхашка оттадаьча декхарех дийцар слете къамаьл даьча парте Грозненски района секретара нов. Ахматхановас.

Лаккхера образовани йола хьехархой арахецаш я Нохч-ГӀалгӀай пачхьалкхен педагогически институт. ДукхагӀча даькъе цо кийчбу юрташкарча школашка болх байта лаьрхӀа специалисташ. Шерра шера дукха кийчбу уж институто. Царех дукхагӀбараше ловшача хана йоккха опыт Ӏоаю тӀагӀертта къахьегаш хиларна карарерраш говзал. Уж санна болчар цӀераш яьар цренешка къамаьл даьча педагогически института ректора нов. В. И. Синельникова, Царех ба, масала, МалгӀобика района Инарки̂ерча школе математика хьехаш вола Алероев, Гудермесски педагогически училища преподаватель Кахаров, Урус-Мартанерча бераша нанийи мотт хьеха Аньпнова, дукха кхьбараш.

Социалистически Къахьегама Турпала, Ножай-Юртарча юкъхьанцарча школе болх беча, республике цӀи хеза йолча хьехархочун Стенкова Анна Владимировнай сийдолча гӀулакхех дийцар трибуна тӀа вьяннача Ножай-Юрта районо заведующи нов. М. З. Зайнелабиеца.

Республике болх бе баьхкача специалистий цӀерагӀа къамаьл дир слете дакъа лаьцача Орловски педагогически институт йистеяьннача В. Я. Суховас. Цо дош делар республика дикагӀболча хьехархой хьокхамах болх бе. Къона тӀехье кхеча шоай низ, хьинар мо ца деш къахьега, шоаш бекна тешам боа ца бе.

Укх шерарча республикански слете баьхкабар КПСС райкомий секретараш, райисполкомий председателаши цар заместителаши.

Слете дакъа лаьцар Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатела нов. Алмазова.

А. ЦИЦКИЕВА.

КЕРДАЧА КОТАЛОНАШКА

В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленца накъабахара яхье баьнна Грозне къахьегамхой. Толамца кхоачашду цар юбилейни хьалхарча шера тӀеийца социалистически декхараш. ВорхӀ бетта планал совгӀа ара а хийца грозненцаша реализаци яь продукци 5,5 миллион сома маьха я. Цу юкъа къахьегама овсарле планах лаьрхӀачул совгӀа 5,2 процент лакхъеннай.

Грозерча мехкдаьттахоша тӀаийцача социалистически декхарий чотах 30 эзар тонн мехкдаьтта даьккхад. «Старогрознефть» НПУ кулгалхоша, партийни, профсоюзни организацеша укх тӀехьарча шерашка дукха мероприятеш чаккхъяьхай хьадоаккха мехкдаьтта дегӀадоаладара. Цох хьахинар дика да. Пятилетка шерашка хьадоаккха мехкдаьтта 3,8-зза, газ 3,6-зза дегӀаенай. Мехкдаьттахой коллективашта юкъе эггара хьалхарча планировани экономически стимулировани кердача системага а яьла, болх бе йолаелар цу управлене коллектив. Массайолча промыслашка, участкашка, бригадашка юкъейоалаяьй боахама расчет. Духхьал укх тӀехьарча шин шерал ах шерел хьадоаккхача мехкдаьтта тоннага дӀабоза мах 30 процент лохбаьб. Вай мехка эггара дарегӀа дола мехкдаьтта да «Старогрознефть» НПУ доаккхаш дар.

Мехкдаьтта дегӀадоаладара чӀоагӀа новкъостал ду Старогрозненски бурувлеттараша. Пятилетка шерашка цар керда болх бе йолалийтай дукха скважинаш. ХӀанз тахка а тохкаш бурув тохаш да Старогрозненски Хаян-Кертерчен майдашка.

Толамца кхоачашху шоай социалистически декхараш Октябрьски района мехкдаьттахоша. Эггара хьалхарчарна рапорт делар цар ворхӀ бетта план кхоачашъярах. Бурувлеттараша мехкдаьттахошка эксплуатаце хьачуеннача лакха дебит йолча скважинаша торо хилийтар хьадоаккха мехкдаьтта совдаккха.

Социалистически яхье баьннача къахьегамхоша чӀоагӀа къовсам лоаттабу халкъа боахама дерригача доакъоашта Ӏилма-технически прогресс яр сихдара. Цу даькъе дика къахьег «Грознефтехимзаводы» объединене а цуна чуйоагӀача ерригача предприятеша а. Из бахьан долаш пятилетка дӀадахача шерашка къахьегама овсарле 27,7 процент лакхъеннай. Йоккхий перспективаш я Грозненски мехкдаьтта чаккхдоалачен мехкдаьтта химически промышленноста. Анисимова цӀерагӀча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе хьалъь йоалаш латт центральни газофракционирующи установка. Асламбек Шерипова цӀерагӀча нефтемаслозаводе хьалъе йолаьй дизельни доагора депарафинизаци ю установка. Из хьалъь яьлча цига арахецаргья дунеа дикагӀйолча стандарташта юкъе йолха мехкдаьтта продукташ, лакха дикал йола дизельни доагор.

В. И. Ленина цӀерагӀча мехкдаьтта чакхдоахача заводе йоккха реконструкци е лерхӀ. Мехкдаьтта чакхдалара йолча къаьнача процессашта метта тоаьнча технологически процессех болх бергбола керда йоккхий установкаш хьалъяьй. Уж а кхыйола йоккхий мероприятеш а чакхйоах СССР-а мехкдаьтта чакхдоахачен мехкдаьтта химически промышленноста новкъостала. Цар торо хулийтаргья арахецача продукцега цӀаххар кӀезиг ба деш лакха дикал йола мехкдаьтта продукташ дукхагӀа арахеца, къахьегама овсарле дикка лакхъе, вай городера фо цӀенде.

ДӀахо йодача хана технически прогресс яра керттера декхараш цӀалатт рационализатораша, изобретателашта. Цу даькъе дукха балхаш ду города ерригача предприятешка. Къаьстта дика вӀаштӀехьбаьккхаб из болх «Красный молот» заводa коллективо. Партийни, общественни организацеша озанагӀаьяьддерригa творчески низаш арахеца продукци дукхаьлла хьалийтара, хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдайтара.

Пятилетка хьалхарча кхаь шера завода болхлоша кийчъяьй 2000 рационализаторски предложени, царех ахаш совгӀа араш производствана юкъейнхьай. Цу предложенеша пачхьалкхена баь пайда ах миллион совгӀа сом да. Цул совгӀа рационализаторашa, изобретателаша, новатораша дикача предложенеша вӀаштӀехьлалийтад 2 эзар тонн металл, 3200 тонн доагор, 220 эзар сома маьха кхыйола материалаш кхое.

Завода рационализатораша кийчъяьча предложенеех эггара пайдаенгӀа араш юкъекхйхьай СССР-а машинаш еча кхыча предприятей балха юкъе а. Духхьал 1968 шера производствана юкъейнхьа 59 предложени дӀаяхьийтай проекти институташка, хӀаьта цар шоай аргӀагӀа кхыча предприятей балха юкъе хьоргӀолаш могаяьй уж.

Юбилейна дахча къахьегама толамаша накъабоагӀа энергетикаш, «Грозэнерго» системе ца хаддаш дегӀаухача энергетически мощносташа торо хилийтай хӀанз хӀара сага лаьрхӀача дукхагӀа дегӀаяхача капиталистически мехкашкарчул дукхагӀа электроэнерги яккха.

Грозненски электростанце коллективаша шерагара — шерага айкху шоай технико-экономически хьокхамаш. 1966 шерацa найелача дӀадахача шера киловатт-сахьат электроэнерги чакхарга дӀабоза доагор 20 процент лохъа деш. СССР-а электрификаци энергетика министерствар энергосистеме баьхкара моттиг яьккхай вай энергетикаша. Нагахьа санна 10—12 шу хьалха № 2 йолча ТЭЦ-е цхьа котела тӀа болх беш шин-кхо саг хиннавале, хӀанз производствана юкъе автоматика йиьзачул тӀехьагӀа кхаь котела тӀа болх беш цхьа машинист мара вац.

Доккхий хувцамаш хиннад укх тӀехьарча шерашка транспортни предприятешка. Грозерча машинаькъа транспорта станце хьалъь а яьккха стрелкаш электрически централизаци ерна йола гӀулакх вӀаштӀехьдаьккхад, станце чухиаьа бувзаш лоаттабергбола керда систем юкъейнхьай. Уж а кхыйола а мероприятеш производствана юкъейнхьарах 1968 шера хинначул 16 процент лакхъеннай къахьегама овсарле, дикка лохбенна дӀа-юха кхухьача мухьаш дӀабода мах. Нохч-ГӀалгӀай автотранспортни управлене коллективо планировани экономически стимулировани кердача систем баьча балха итогаш йича къаьстадьннад ерригача резервашк бизза пайда эцара йоккхий торонаш хилар. Цу торонех бизза пайда а ийбеш, дӀадахача шера 850 эзар сом дукхагӀа пайда баь автоуправлене предприятеша 1968 шера баьчул. ХӀанзлехьа цига хьахиннай ах миллион совгӀа сома маьха фондаш. Из дерригa а хьахиннад транспортах дикагӀа пайда эцарах. Кердача системах болх беча дуддаьл берьӀ предприяте соахка дӀа-юха бихьа мухь 1967 шера баьчул 12,8 процент дукхагӀа ба.

Дикача къахьегама толамашца укх деношка шоай цӀей ядадир Грозненски аэропорта коллективо. Соахка цхьан шера цар дӀа-юха вига пассажир 140 эзар за, хӀаьта дӀа-юха бихьа мухь 1200 тонн я. Юртбоахама цар обработка яьй 796 эзар гектара. Электрон — радиоа керда оборудованеш оттало бахьан долаш Грозненски аэропортера хьалгӀеттаьш дӀа а ухийт, хьатӀа а эц цоалхаверча метеорологически хьалашка турбореактивни самолеташ.

Иштта дика къахьегаш я город Грозерча кхьы дукха йола коллективаш. 22 эзар совгӀа квадратни метраш хула цах дукха дӀадирзаш хьаладьл. Шерагара — шерага дукхагӀа хул наха бытовой гӀулакхаш дара реализаци ю чӀоагӀа эша товараш. Иштта дукха хул аьттача, кхачин, мебельно-хьуп хӀамаш еча промышленноста предприятеша арахеца товараш, наха чӀоагӀа хоатташ йола продукташ. Укх пятилеткаша тӀаийцача социалистически декхарий чотах Грозненцаша арахийна тайп-тайпара продукци 50 миллион совгӀа сома маьха я.

Цуца цхьаца КПСС XXIII-ча съездо хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхоачашдарах дӀадех коллективаша [illegible] торонаш белх тоабар, промышленни продукци арахецара шерра-шера дегӀаучa пачхьалкхен план кхоачашъяр. Цхьабакъда, хьалбанца аттагӀа декхараш кхоачашдара хӀанз а тӀехьа цхьайолча партийни организацеша сарцагӀьаьаккхаш наьхт материальни ресурсаш. Бизза пайда айбац чуча резервах. Из бахьан долаш продукцена реализаци яра ворхӀ бетта план кхоачашъяьац городера 15 предприяте коллективо. Цар бекхаш пачхьалкхена дӀа ца луш йиса продукци 3,5 миллион сома маьха я.

ТӀехьаьисача предприятешта юкъе я ацетоно - бутилови, консерви, «Чечингпромстрой» объединене вышкабетона конструкцеи заводаш, «Трансмаш» яха завод, кхыбараш. Ерригa хьахийцача машиностроение пайда ийцараш 90,9 процент мара яц. Кхы а воагӀа латт керттерча производствени фондаех пайда эцара гӀулакх. Шу чакхдала юхейнсар бъ бутт совгӀа ха мара яц. Из дика кхега а деш предприятей партийни, профсоюзни, комсомольски, боахама организацеш декхарийла я шоаш баьча балха анализ а яь, нийслу кхоачамбоацараш дӀадаха, йоагӀ-йоагӀача участкашка нийсъяь кадраш дӀаоттае. Пятилетка диъ шера планах совгӀа итт миллион сома маьха продукци арахецаргйола гӀулакх вӀаштӀехьдаккха. Планал совгӀа эзахецача продукцех 80 процент продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах арахеца. Уж декхараш кхоачашдара тӀакертедаь хила деза предприятей коллективай дерригa низаш.

А. ДАВИДОВ,
КПСС Грозненска горкома секретарь.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

БЕНОЙ-ГРОЗНЫЙ ГАЗОПРОВОД ЮЛЛАЧА БОАХАМ ДОАЛ ДОАЦАШ ЛЕЛАБУ

Нохч-Гlалгlай АССР халкъа тlахьожама комитето белгалдаьккхад Беной—Грозный газопровод юллаш ла йиш йоацача тайпара боахам доал доацаш лелабаь хилар. Баьча тохкамо дlакхоьчийтина хилара, газопровод юллийта доладеннад 1965 шера июне. Цу юкъагlа дlадахийтад 1026 эзар сом. 1967 шера ноябре доладенна Гlалгlадоаца магистральни газопроводий Грозненски управлени (начальник н. Ведзижев) бертаца цlиншло элга юкъасоцадаьд. Яь ала йоал объекташ дlахо консервацийн а ца еш тlахьожам а боацаш йитай.

Генеральни подрядчик «Грозгазстрой» тресте СМУ-2 (начальник н. Арсанукаев У. А.). Укх шера йоал 60 эзар сомий боарамера тlишлошъяра-монтажни балхий план кхоачашъе хlакхолла йолаеннац. 66 километр йlаьта Беной—Грозный газопровод хlанз геттара йоча хьале а. Газопровода турбаш мукха хьал латт, бувзаш лечкъаеш дlакхухь, гlирсаш нах чуlа доккаш латт.

Ишта, Беноййа юххерча участке 300 км йоача турбай вlашаlхийтта говлаш йоаккхача йlоаххела аьшкабетона lоакъаш тlадесадед, магистральни газопроводаш йоаккхача лелача нормашка хьежжи царна басар хьекхадац, хlаьта, мукх а юаш, уж ишта лаьтта яда. 3 шу сохгlа хlаа а. Сацар цу ткха кийчъеш газопровода цхьайолча участкаш дукхача моттигашка изоляци яьзза я, лаьтто къайла а яьха, йоархlаш тlа а яьнна яда уж. «Змейка» яхача участке моттагlа цхьайолча металлически опораш оттадац, трубопровод сийла а, аьшкабетона lоакъаш тlера lо а йоча, лаьтта улл. Дукхача моттигашка газопровода кlал ехкача аьшкабетона lоакъашта кlал жагlа бийцарбеш, из царна цlоца дегlай хи тоаяхагаша кlийла йоа а йих, опораш lоахкьеш, цудухьа цу участкаш газопровод олла а сина улл. Трубопровод чуйкхе хьал саьгкараш чукайраиай.

Гlишлошъяра нормаш бокъонаш (СНИП) телла а еш, турбай юкъенца хьам хlаиаш цар чу ца хьайта дlакхьайтац.

Магистральна дола газораспределительни станцех хьалъяра балхаш соцадаь, балхаш дара технологически бокъонаш кхоачаш а ца еш, хlаьта цу сфулькх цlенай цхьайола конструкцеш цlежацит-та дезтlара а дьхай. Цlенай дарда кlал хий ца дахийтара ре деза гlулакхаш кхоачашдаьдац, из балхам дола лаьттал тlаха чуестий дешаш еттагlа а ца.

Заказчика — магистральни газопроводий Грозненски управлене (н. Ведзижев М. Х., Батраков А. С.) газопровод йиллара эзаш бола тlахьежам а квалификацийн техническа гlо а доаттадьлац.

Уж белгалдаь Беной—Грозный газопровод юллара кхоачамбоацарие боахамь доал ца дао къаьнд йодранчика — «Грозгазстрой» трестен СМУ-2-а оагlонгаьара а санна, иштта заказчика — магистральна газопроводий Грозненски управлене оагlонгаьара а цу объекташ йоаккхача пачалхьалкхен лоархlаме бо боагlа мах ца бар баьъан долаш.

Нохч - Гlалгlай АССР халкъа тlахьожама Комитето «Грозгазстрой» треста СМУ-2 кулгалдер (н. Нужный В. С.), «Грозэнерго» тресте СМУ-2 кулгалдер (н. Арсанукаев) дехкарийла бьд уж белгалдаь Беной—Грозный газопровод юллара кхоачамбоацарие боахамь доал доацаш лелабара дlадаха, цунна йоаш дакъа 1969 шера октябре шийга дlа а хайтаргдаьдаш.

Беной—Грозный газопровод юллача боахам доал доацаш лелабарах «Грозгазстрой» треста СМУ-2 начальникаж йов. У. А. Арсанукаевна бехк баьб. Магистральни газопроводий Грозненски управление начальника тlишлошъяра йолча заместителах йов А. С. Батраковна бехк баьб Беной — Грозный газопровод юллача техническа тlахьожам мела доаттабарац гlишло елга дlахо дахьара е цунах консервация яр эша гlулакхаш ца дарахь.

СССР халкъа тlахьожама Комитетагеи СССР газовой промышленноста Министерствагеи дlахийтад юллаш латта Беной—Грозный газопровод йоча хьале йолга, из йиллар дlахо тlехьадакхаро кхоачашдаьча газопровода дахьа хьал кца а вайlие доаккхаргдолга, дlалацийта ехтара дукха рузкъа доадаргдолга, дефекташ дlадахара кхы тlа а капитальни вложенеш ваьйтанза даргдолцилга.

СССР газовой промышленноста Министерствагара (н. Коркунов А. К.) дийхад Беной—Грозный газопровод йиллара темпаш сихьярех цунах дlахо пайда ийбарех дешага хьожийтга.

Магистральни газопроводий Грозненски управлене (н. Дидигов З. Б.), «Грозгазстрой» треста СМУ-2 (н. Ткачук А. Е.) халкъа тlахьожама группаш дехкарийла яьй Беной—Грозный газопровод йиллара тlахьожам доаттабара болх чlоагliгlа бе, из юллача боахама доал ца деш хиларнех технически хьалаш талхадарцех коадам болдац бола къовсам доаттабе.

СИЙРДА КХОАНЕ ХЬАЛЪЕЧА ХЬИНАРЕ ДАКЪА ЛОАЦАШ...

КХАЛНАЬХА КОНФЕРЕНЦЕРА

Дlахкача хена шоаш баьча балхах тlехьатlайоагlача хана шоай де дезача гlулакхехи дувцаш Ачхой-Мартана района кхалнаьха конференци хилар укх деношка.

Сийлахь-йоккхача баьча юбилей сийна яржача социалистически яхь-юкъе района кхалнаха дакъалацарах лаца доклад йир Ачхой - Мартана райисполкома председателе Л. Х. Джамбулатовас. Шийа доклада тlа цо белгалдаьккхар, района кхалнаха промышленни юртбоахамех производстве хьинаре къахьегаш хилар. Районе цlи хеза кхалнах ба консаш лелаю М. Масаева, доаркаш А. Арсаева, Я. Гелагаева, беш лелаеш йола М. В. Гончаренко, кхьбараш. Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета депуташ йолаш ши кхалсаг я, 14 кхалсаг я пачхьалкхен орденаши медалаши енча. Районе школашка дешаш болча нахех дукхагlобараш кхалнах ба. Района 310 хьехархочох 89 саг нохчий кхалнах ба.

Кхалнаха общественни балха юкъе лоацача дакъах [illegible] тlехьагlа йов. Джамбулатовас дийцар дlахкача замах юхедисача lадатех шарlатех гlулакхашца лоаттабечи къовсамах.

Пренешка цу къовсамах лаьда боккха чулоацам болаши критически къамьлаш дир района юртбоахама производственни управлене агронома З. Абрамешкоз, Заки-Юрта библиотека заведующе, кхалнаха совета председателе С. Асеевас, «Самашкинский» совхоза директора С. Дышнева, берий яслей заведующе З. Абдуллаевас, кхьчар а. Цар шоаш даьча къамьлашка дийцар даьха толамаши балха юкъе нийслу, кхоачамбоацараши.

— Укх тlеххьарча хана вай республикерча дукхача кхалнаха lомаю трактриста, комбайнера, токара, машиниста, иштта кхьйола а говзалаш. Хlаьта уж говзалаш lомаяь кхалнах маlача нахал тlехьа ца бусаш дика болх беш ба. Масала, Орджоникидзе цlерагlча колхозе трактористалла болх беш я Ильчук Екатерина Михайловна. Оахам дика дара тlехь района механизаторашка лаьцача яхье хьалхара моттиг яьккхар цо. Хlаьта цу яхье кхоалагlа моттиг яьккхар трактористка В. Якурсаевас. Аз тlеlехь шо, кхийнах, трактриста говзал lомаяре. Цхьайнна а балха тlехь маlеи нахал гlехьадусаргдац вай! — Иштта къамьл дир йов. Абрамешкос.

— Шlаьха саг волча маlача саьгага маьре ухи кхалнахи маьре баха ха кхачалехь даьша — ноакошца маьре ухийта кхелета мехкарийн вай юрташка а ба, — къамьл де кьамьл деш йов. С. Асеевас. — Уж гlулакхаш пар леладеш хилара юрта даьа вай бехке да, царна дикдар хьеха, уж нийсача новкъе баха вай декхар доладдаь. Вай декхар да воай дезал дикача гlулакхала, вэлел долаш lомабе.

Конференце дийца кхоачамбоацараш дlадахара керда навкъаш лехар. Цига тlаийр В. И. Ленин ваь 100 шу дизара мадоагlара нокъадахара районера кхалнах тlахьехаш даь кхайкара. Кхалнаьха районни Совета керда сессар а кхалнаьха 5-ча республикански съезде бахийта делегаци а хержар.

Д. АХТАЕВ.

СУРТА ТlА: (аьрдехьара вахтехьа): З. Тасуева — районни промкомбината болхлой, С. Асеева — Заки-Юрта библиотека заведующи, М. Пугоева — КПСС Назрани райкома кхалнаха юкъе бола балха отдела заведующи.

Автора сурт.

ХЬИНАР АЙДЕННА

Дlабахача бетта даьха къахьегама толамаш кхы а лакхаеш къахьег август бетта А. Шериповна цlерагlча Грозненски нефтемаслозавода коллектив. Товарни продукци арахецара бетта план 102 процент кхоачашъеш хьайоагlа из. Толамаш кхоачашъю продукцешца реализаци яр дадаш а. Завода, установкашта юкъе лоржача социалистически яхье хьалха латт укх шера Д. А. Горькова церте латта № 48 йола установка коллектив. Цо эгари хьалха кхоачашъяьй меллаьтта продукци арахецара бархl бетта план. Иштта дика кхоачашдей Т. Б. Летковскаяс кулгалдеча установка технологаш, 18-ча августе дезадаь сентябрь бетта чота продукци арахецаш ба уж. Ер бутт чакхбалалехьа планал совгlа арахецаргья эзараш сомий маьха продукци.

В. ГОРБАЧЕВА,

укха штате йоаца корр.

ПОЛИГРАФИСТ—ОРДЕН ЛЕЛАЕР

Мусаев Заид гор. Грозне 11 августа цlерагlйолча типографе переплетни цехе ученик волаш болх бе волавелар 1930-ча шера.

Мусаевна дика дагадоагlа типографе эггара хьалха фальцовочни машина ена. Иштта йоза машинаш яьар Грозне меттел Махачкале, Нальчике, Орджоникидзе. Хlаьта цунца болх бе хоаш бола специалисташ а бацар. Из машина дlаеттар а, цунца йоал бара нах lомабе а специалист воалавир Бакура. Из вар Евгений Швейка. Массехк бутт баьккхар цо нах lомабеш, тlаккха цlавлахьар. Цо lомабаьрех вар Мусаев Заид а. Цу хана дена Сийлахь боккха Даьхен тlом болабалалехьа цу машина тlа болх бир Мусаева.

Тlом болабелча, даьхе дораеедавлаь из 1946 шера Советски Эскаре юхавоагlа. Берригача нахала цхьана ше кхо ца веш, кхера ца луш тlом бу Мусаева вай мохк дlалацa тlабальхача немецки фашисташца. Вай халкъ кертдаьнначул тlехьагlа, гера lо а диллаь, юха а маьрша къахьега волалу Заид. Болх берзи йхайорабе боахаш санна хlанза эттар. Цехе хьинача опытни специалист вар Мусаев. Цо кхьчарна цхьана цlенхаштта волавелар машинаши оборудованиши вlашl тlехьъаха. Касталашка цех йолалу шийа йилача мощностах продукци арахеца.

1937 шера юха а ше хиннача типографе болх бе волалу из — хlанзарча И. Заболотне цlерагlча типографе.

1964 шера опыт йола полиграфист Шаьла районе вохийт, укхаза районни газет арадаха дола лацча. Мусаева вlашагlтох типографе боахам, дlаоттаю машинаши оборудованиши. Цо нийса уж дlаоттадаьрах, царна беш бола болх вlашl тlехьбаккха харах тайша дар газети бланочни продукци дертlа арахецар. Типографе бригадира Мусаев Заида дика тайпа из вlаштlехьлаккха. Цул совгlа керда полиграфисташ кийчбир.

Бланкаш кийчъяр, газет арадаккхар, наборни е печатни машина кийчъяр — из вола хlама доцаш вар Мусаев, цудухьа типографе коллектива вlаштlехьдоал план кхоачаш а тlехьсоачаш а е. Мусаев бригадерча болхлой, премеши грамоташ нийю.

Хlанз типографе заведуюши ва Мусаев. Цун чоалханерча техника йола де, наха цунца болх бе lомабе, заказаш ханнахьа кхоачашдеша вlаштlехьлакхха тов цунна. Дукха ха дlадайта еа типографе боахам — шрифташ, линейкаш, матрицаш хьдараш кердадоахаш.

Дукхача шерашка хьайlайначча опыте новкъостал ду полиграфиста типографе болх лертlа а оагарле йолаш а вlаштlехьбаккхара.

Даьхене йоаза мах баьб цо хьайlача къин. Мусаева наьха тlа йола «Знак почета» яха орден, из «Отличник печати» ва, Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Советерча кепайоаьоа управлени облсовпрофен дукха сийлен грамоташ енай цунна.

Б. ЗАНГАЕВ.

СОВГlАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

СССР Лакхехьарча Совета президиума указах 1969-ча шера 24 июле «Материнская слава» яха орденаши «Медаль материнства» яха медалаши енай город Грознерча Октябрьски районе гlоала йис бер а даь уж кхьалкхедаьча нана «Материнская слава» яха цхьоалагlча степена ордек:

Дзейтова Хадицате — цlен-нана.

Хаджиева Байсара—цlен-нана.

Бархl бер а даь уж кхьалкхедаьча нанойшта «Материнская слава» яха II-ча степена орден енай:

Арсбиева Зоина — цlен-нана.

Ахтикиева Зина Ахмадовна — цlен-нана.

Ибрагимова Рабогайта — цlен-нана.

Махмудова Халимат — цlен-нана.

Магомадова lайна Хумидовна — цlен-нана.

Хайдаева Тамарена — Грозненски химически комбината болхлочоа.

Чапаева Цlица Ознловна — цlен-нана.

Ворхl бер а даь уж кхьалкхедаьча нанойшта «Материнская слава» яха III-ча степена орден

Абубакарова Сама — Нохч-Гlалгlай АССР бахача наха бытовой гlулакхаш дара Министерства № 1 йолча Горбыткомбината болхлочоа.

Абдулаева Зара — цlен-нана.

Барсанукаева Тlауса — «Горзелестрой» болхлочоа.

Дзаева Тамара — «Горпищеторга» № 29 йолча тика болхлочоа.

Идигова Пlатмата — цlен-нана.

Исаева Зала Аюповна — цlен-нана.

Муртазалиева Матуса — цlен-нана.

Минкаева Эльбика — цlен-нана.

Кураева Марет Исаевна — цlен-нана.

Нихоева Лейла Кипаевна — Грозненски химически комбината болхлочоа.

Халаева Аймани — цlен-нана.

Хаджимурадова Маруся Хамидовна — Грозненски маслозавода болхлочоа.

Хазбулатова Роза Алиевна — Грозненски крекинг-завода болхлочоа.

Хаматханова Ужахьа Райханата — цlен-нана.

Эльдербиева Тамарена — Столовейи ресторанаш треста № 4 йолча столове болхлочоа.

Ялх бер а даь уж кхьалкхедаьча нанойшта «Медаль материнства» яха I-ча степена медаль енай:

Арбиева Табарик Умаровна — Грозненски химкомбината болхлочоа.

Акиева Забун — цlен-нана.

Альбигова Кемса Садыковна — цlен-нана.

Бачаева Марет Баудовна — № 39 йолча юкъерча школа болхлочоа.

Исламова Хадисата — цlен-нана.

Ильясова Малкана — цlен-нана.

Исрапилова Бука Абуевна — «Грознефтехимзаводаш» объединене Грознечка меххлаьтта чахьдоахача завода болхлой lалашо яра отдела болхлочоа.

Ипалова Банажа Даудовна — цlен-нана.

Исабиева Хуга Гадаевна — цlен-нана.

Доазол дехьара

ТАХАН РУМЫНСКИ ХАЛКЪА КЪАМАН ЦlЕЙ

БIАЬ ШЕРА НИЙССА ДОЛА ТКЪАЬ ПХИЪ ШУ

Ткъаь пхиъ шу даьха коммунистаца хьалхе а деладеш Советски Эскаро котдаьккхача тlаглерттача хьалашка румынски халкъо дlадаьккхар фашистски диктатура, халкъа — демократически lаьдал а оттадир.

25 шу историческа мlеерта хеа я. Цхьабакъда йиннача кlоаргачей тайп-тайпарча хувцамаш социальни хувцамаш даьлача, общественни вахара масса а доакъошка дакъхача толамашка даьлача румынски истори бlаьшерашта могаргдац ху ткъаь пхиъ шерца нийсдала.

Цифрай мотт бlоьхал мохк дукхьий. Бакъда цу меттал дикагlа дувцалургда румынски къахьегамхошта даьха толамаш хоавча дешашца дувцачул.

Тlом хилалехьа хинначул дукха алзен атаэен доккъенай къаман доход. 14-за дакхбенна промышленни продукци бовлаш. Тахана Румыне 24 дийнахьа йоаккх бlаргчара 1938 шера кхьаккхар мийсел продукци — 13 эзар тонн болат, 6 эзар тонн чок, 76 миллион киловатт саьхьт совгlа электроэнерги. Эггара дlамигагlа йола металлически хlамаш, кхьметтел шокий а тlехьа, доаьол дехьара ийза дезаш хиннача мохка да из!

Дуне шолагlа тlом болабалале хьалхха Лондоне арахъяр «Балкански дlанка зее ола ангалийски политически деятеля Ньюман Вернарда книжка. Ер авторе во цу тlа: «Тахан а тlехьа цига бlаргиго йиш я мии сагого — маlача сагон кхалсагон — похарна шоаш дlа а бежа лаьтта оахаш, царна лаьтта кlоарга ахча могаш хиларах дlадийцар во къувкъа.

Хlанз шоай республика юрта боахаме болх беш 100 эзар совгlа трактор, эттаьш эзараш комбайнаш, сеялкаш, кхы дукха а техника йолга хоача социалистически Румыне кьоаьча гражданашта бакъахетаргдац цу дакхехьа аьнар. Халкъа доалахьа а дайра дlаэттача берката лаьтто кхоррта рузкъа цу шийна тlа хьийгача кхьк кооперативошта. 1966—1968 шерашка юкъера лаьрхlа республикe дакъкхар 12,8 миллион тонн хlат — дукхача шерашка мара ца нийсъенна рекордни цифра я из. Юрта боахаме тlа-тlа шерагlа юкъейоалаю ...шера ... йоа ах ... совгlа минеральни доаьоеш.

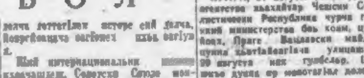

Халкъа lаьдала шерашка лаьгара хувцадела ахархой вахар: эзараш болча деъвлаша хьалдаьа керда цlенош, царна чу бу йоагорга метта хlанз Ильича лампа йоаг.

Хlанз цкъа бахача нахах хlара пхелагlар школьник е студент да. Укх шера сурахьа дlадоьлу массане а ...шера дола дешар дешилга. Бахача нахах 10 эзар саьга лаьрхlа болча студента дукхалга даьлача халкъа Румыни хlанз Англей, Италей, ФРГ, Швецел хьалха яьнай. Бlаьо йола lилма-тохкхача учрежденеш лакхай, берието бовх беш а СРР lилмай Академи.

Экономика, lилма, культура детlайоалаеш даьча лоархlаме толамаш шийа кхела да а хинна дlаэттача румынски халкъа турпала къахьегарах, социализма махкаша вlаший новкъостал дарах, политически, экономически, тlема дакъехьа вlаший гlулакхаш лелададарах даьха да. Пролетарски интернационализма принципашта тешаме йолча Советски Союзо доккха экономически техническа новкъостал даь цун халкъа боахам дегlабоалабеча, эггара хьалха цун юрттера доаккъош — энергетика, металлурги, машиностроени, н. кх. дегlадоаладеча а деш. Советски мехко технически новкъостал деш СРР хьалъяьй 97 промышленни объект, церна юкъе городе Ромене йоа турбаш ю завод, Бырладере шарикоподшипникови завод, Рэзиновка, Краиове автомобилен заводаш, кхы а санна йола вай хьалъяра предприятеш а йолаш.

СССР новкъостал а деш хьалъяь предприятеш социалистически Румыне боккха лоархlам болаш я. Цар продукце 50 процент лоац электроэнерги йоаккхача, турбаш еча, коке боаккхача, хlаьта lарглажача металлий прокат еца 20 процент совгlа. Шийа арглана СРР-е Советски Союзо доаттаду форда кемаш, фурув лаьтта меллаьтта установкаш, цемент, аьшка турбаш, кхидола товараши оборудованеши.

Фашизмах мохк мукъабаьккха 25 шу дузача дийнахь румынски доттагlашта дег чура лоаца баркал а социализм хьалъеча цар коталонаш яхар а доа.

Ф. АНГЕЛИ,

АПН себ. корр.

КЪОНАХЧАЛЕИ ДОАТТАГlЛЕИ СИМВОЛ

Сийлахь Халкъа Монголе дезадир тlеханбаьлхах 1939 шера шийа территоре тlа баьнна японски милитаристашта Халхин-Гол яхача хи райноне советски монгольски эскарашка ялар.

Из дезадеш хьаьрда юбиленна укхаза веначар даьхар Д. Сухэ-Батори Х. Чойбалсани воаллача, Зайсантолгой яхача лоамь тlа советски бlухоишта деглача памятника хьалхашка. Цига дезадаьча церемоне дакъалацаш хилар МНРП ЦК хьалхара секретарь, МНР Министрий Совета Председатель Ю. Цеденбал, МНР Сийлахь - йоаккха Халкъа Хурала Президиума Председатель Ж. Самбу, МНР партеи правительства хьамбоала кулгалхой, советски эскара делегацена керте латта эскара инарал И. И. Федюнинский, кхьбола советски хьаший, дипломатически миссейта керта лаьттараш.

Дезаьол тlехьагlа оперни а балетни Пачхьалкхен театре хилар Халхин-Голе исторически котало яьккха 30 шу дизара хетаь торжественни собрани. Халхин-Голе котало яьккха 30 шу дизарах йола доклад йир оборона министра инарал-полковника Б. Дорж.

МНР-ен Советски Союзен эскарашка долча эскарашта карагlдаьнна денал дола гlулакхаш, цьар доладайчика, В. И. Ленинен Сухэ-Батореи юкъ дlайолаьча советски монгольски халкъий вежарашха долча доттагlаш истере сий лоаца, йоаргlйоанцча оагlонех кхьа оагlув а.

Шийа интернациональни декхар кхоачашдеш, Советски Союзо монгольски халкъа тlемаш новкъостал дир цо японски агрессорашта духьал доаттабьча къовсаме. Вай мехка кертахьали шийа лоlаме хилари лорадир, Дальни Востоке антиимпериалистически шийа позицеш чlоагlъяра новкъостал дир.

Халхин-Голе японски империалисташ бозабара, аьлар дlахо В. Доржа, шоайта хlаьа тохаш дукох халкъашта пхьерча империализма де дагалуцдача бlехача гlулакхашта.

Шийа доклада тlа МНР оборона министра хьахийтар хьалхарlар совестски кхиде Советски Союзаш дукхьа леладу эь дола провокацеш гlулакхаш. Цо аьлар: монгольски халкъе, Монгольски халкъа эскара бlухоишна ираlдабаха харцахь ловрхl пекински авантюристаш советски доазонца дахо бlехи тlема провокацеш.

Торжественни собрание къамаьл дир советски эскара делегацена керте лаьттача эскара инарала И. И. Федюнинскис, из даьхкъалла бийнар Монгольски халкъа эскара бlухоий исторически дезача дена. Хlаьта иштта къамаьл дир советски цисталий делегацена керте хьаьтта Симонов Константина а.

(ТАСС).

ЧЕХОСЛОВАКЕ ХИННА ДОВ

ПРАГА, 21 август. (ТАСС). ЧТК агентства хабахийтар Чехски Социалистически Республика чурча гlулакхий министерства баь хоам, цу тlа йоал, Праге Вацлавски майданен цунна хьатlайоагlача улицаш тlаи 20 августа нах гулбелар. Цар юкъе дукха ер новотагlа долу, деклассированни, хулиганаш долла элементаш. Тайп-тайпарча провокацешца закона духьала гlулакхаш лелабарца цар йохайир общественни порядок, кхьметтел гера юкъедоалаеш общественни ххерамзален органий сотрудникашта духьала дов а дир. Из дов дlарах ши саг вийнав, массеха сага чов йина яь.

Чехословаки халкъа эскара подразделенеша новкъостал а деш пачхьалкхен органаш чlоагlа оаргlашъенначул тlехьагlа сатемаш общественни порядок юхоттаьй. Общественни ххерамзален органаша лаьцан 320 саг, царна юкъе ба хьалха болатаеннахий оайш хийна дукха уголовни деклассированни нах,

Чехски Социалистически Республика чурча гlулакхий министерства доаца тlа йоал общественни ххерамзален прокуратуроп органашка цу гlулакхах тlалам да.

СУЭЦКИ КАНАЛА ЗОНЕРА ТlЕМАШ

КАИР, 21 август. (ТАСС). Сайхан Суэцки канала зоне ОАР тlема шийнатех эскарий юкъе кийтта сайлаьти дlаьхлуш тlемаш хилар: Къилбаьстера болала тlом хилар Исмаилене къулбехьан Порт Тауфика районе.

АМЕРИКА БlЕХДАЬ ХИШ!

«Нагахьа санна наьк де ца ховш саг Кайхога ди чу вахача хала, хи буха а ца водаш, воархалуш, — иштта бегал хьадаь бовца бегаш бу цу хи буха а ца водаш. Йоахку хи берда йисте уллача йоккхача промышленни центра Кливленде (Огайо яха штат) бахача наха. Эрий кхача lамах дlахьокхеташ долча Кайхогах хикхдалалмна бlехдаь, меттаьттлаш лаьккха тоеттол хинна дукха хан я. — Чу чу боккъала а эскарий хьесаме промышленни отходаш ухийташ хилар бахьан долаш.

Изваьо вочча куцеьа да Вlашагlкхийттача штатай этташ дола кхы хиш а, яалу американски «Тайм» яхача журнало, цар даькъе хlара деш: Вашингтонера 240 миллион галлон отходаш шийна чуухаш хиларах сийлехь Потомак а Сент-Луиса (Миссури яха штат) юкхера lмiадаш дакхьа Миссури а долаш. Хlаьта а цу тlеххьарчуйчарера, мела кий кхухь цу городе бахача нахa, — цунна юкъе тlоьла хода Миссисипи кхы а бlехагlа долидаь.

Кхы дикагlа дац хоаш тайп-тайпара фауна йолаш хиларах цхьан хана нах цецбоахаш хиннача Сийлахь - доккхийча lамашкара хьал а. Эрий кхача lамах, масала, «Тайм» яхача журнало дувцара, Детройта автомобильни гигантий, Толидо металлургически заводий, Эри къахьата комбинатий «хlамаш чуккхуйся хlоагь» хиллаьб. Цун бердий йистошкара 32 пляжах 3 мара ца дусарa «ххерамо йоацаш» лаьрхlа.

Мехка общественноста йита а ца йита американски правительства дехар даьд промышленникашка США хиш lамашш хlанзарлагlара гlулакхаш де, цар даькъе предприятешка хlонзарча хавара хий цlенду установкаш оттавьнна. Цхьабlаьда, хиш «кертера бlехдераш» лаьрхlача 102 городах 15 городе 100 предприятех 12 предприятега мара йолаенна цу тайпара гlулакхаш де. Бахьан? Из белгалду «Таймса»: «Ерригда причинал фуй аьча, ца я атмосфера хийн бlехдеш хилар пайдашта ххерам этта моттиг ца нийсъелча хоалхарча аргlагlа теркалдеш ца хилар».

В. ЧЕРНЫШОВ.

(ТАСС).

— ФРАНЦИ. Перпиньяна города юхе Малхбоалехьарча Пиреней департаментe ахархоша lойовсаьй 40 тонн помидораш. Дукха бахьа даараш Средиземни форда чу хьайсад. Хьайнача форда талlеша пляж бlех а еш форда йисте арахьайсай помидораш. Ахархой хьалаш тоадара деш хlама доацача lедала духьал баьннаб шоай баьхдиараштга реализаци е ца могаш бола ахаркой.

СУРТА ТlА: Каиэ — Малхбоалехьарча Пиренеи департамент).

Кейстона сурт.

(ТАСС).

«СЕРДАЛО»
3-гla оагl. 23 август 1969 шу.

ШОАТТДЕН ОАГІУВ

Цхьан дийнахь сон совхозе директор Ахьъяди легковой автомобилаца юрта юкъа гIолла IодоагIар. Нахьа дукха гуьна йоащача я, Iо-хьал ловтIача сага бIарга а гуш закусочни. Цу закусочнина юхе дIаэтта латтар, дегIах тоадениа, шоц мо вола къонах. Цхьаккха хIаманна сагата воаца саг, санна гIьленах кIур а боахаш латтар из. Сов паргIата волаш латтарех, из кхетадир из саг укх юртара доаца. Хетаргахьа тхьаь пхийтта шу хила вегаш саг вар из. Цуа керта тIа ягIар дукха мах боле дошо бесса элтере кий, шин оагIорахьара бIастам а бийна, тIехьиниахьа юха а яха. Лакхарча дегIа тIа ювхаш сийна маккитош яр. Кест-каста ийдеш, кIора мо, Iаьржа урагIа хьайза минхаш дар. ХIанз укх тоьала йоакхача юта бIоргагуш аIамига бериш боккхий нахи мара бацар. Совхо-

з оалаш саг ма вий хьо?

Алсбика сесаг Лиза [illegible] хиларга тIьехьа дехе хаш сехан ягIар.

— Аз укх тхоай цIендаьга массе хана ахан да сенна деза вайна миттта дола вацар. Нахьа дар мо чов, карт а долаш дахаш да тхо. Бакьда, сона сакъердам бац цу тхоай боахамца, вахарца, хIана аьнча юрта бахача наха санна къахьегаш Iобилла боахам бац ткабар. Сона эхь хетт Iуйранна доахаин жан совхозе лаьтта дажа дIалахка. Нахьа кхалнах бела а белаш, шоайла сакъердаме бегаш а беш боагIаш хул. Из безам царна баьа а царна бIарахьама а йиш йоацаш се майоагIа цхьаь юха едва чуйоагIа со. Сона хов вар тхох дуьцарш дика къамаьлаш доацилга. Цу бухача кхалнахьа моврш совхозе болх бецш ба, юрта вахаре дказа дегъа лоахиш а ба. Цуцухьа цар истий беглица хьттаяа, уоьйл да вакхор Ахьъяди цхьан хIанон уйла ещ сенна вагIаш. ТIашха из аьлар:

Тхона гIор а аь Алсбик дIавахачуа гIехьагIа из а, Дауда а Туханв а, кхоай къамаьл дьлар цуцна цу гIулакха. ТIашха а оаха ахар де тиганзар Алсбика. Ше ахача хинна юкавахар цхьаннацьа ахча даиска. Из вахе ши бутт боаллача хана сесаг цIаьха цамогаш а хийна юха цIаьа вийзар Алсбика ше вахачара. Из цIаьхьа аьлна тхоашта хьалхехча тхьоцара мо цуцца къамаьл дар оаха. ХIаьта а, кхьаьккха гIулакх далахар оаха цуцца деладечох. Кхы Алсбикаца дуцарах хIама дургдаш аьлна шоашта хийттача са повкъостацо аьлар сога цун материал хийчача бакъахьа хетт тхона, аьлйе. Кхычахьа вахе дIа ва ваьийтача кхы цуцна де хIама дисадацар. Iагьарчоа цар яхар де вьола хиннавар со а. ХIаьта а са дего йоахар: «Сиха ма хила. Из гIулакх чаккдаккха кхуврга мичча хана». Аз сай повкъостацка аьлар: «КIезига кхы сабарлича бакъахьа хетт соне, наьа дикадар дагадехаа. Нагахьа санна тIашкха а вай делалечоа гIулакх ца хуле, оац мал яхача хIамаяна тIехьа ва соь» Цуа тIехьагIа Дауди Тухашош цах хьагулбир. Уж вор тигьаь иттех саг. Царна юкъе дукхагIа барош механизатораш бар. Цу сахьате кIор кхухьача автомобил тIа а хайша, тхо массане Алсбикаргига вахар. ВIалла дагадацар Алсбика, богIий багIонаш ма хоиш, цу тайпара юрта баха мах шоашта хьалхабаьнка совхоза директор, парторганизаце секретарь, местком председатель а волаш, шоай коа ше лаьрхIа боагIаргба аьнна. Коа юкъе латтар Алсбик довнвелча сакна. Тхоашта тIехьа тхоай повкъостий а болаш, дIачудоладелар тхо довкхача хьаьший цIагIа. Оаха лелалеча гIулакхах ше кхийттача, шийна ма могга цIогIа тедар Алсбика:

— Лизе! Мичай хьо? ДIачубаха хьаьший! — из аьнна ше воалламехь, латтачара тоссa а ве-ия, бешкарт йолчахьа дIавелар Алсбик. Бешкарта доахкар тоалене йой. Лиза два хIама кийдеттар. Дае хIама кийцадь лаьача тхоашца Iоломир оаха Алсбик а. Оахош хIама хьацалехьа хьал а гIетта из аьлар: «Повкъостий, лагIива гIулакха ше водча вай лаьккад Алсбик саккетай аз. Нагахьа санна вайна дала деза тайнара къонагчун дош укхо лоий, тхаар [illegible] совхозе болх бе а, портахоаше Iинерзе вала а, шоаьна массанна хIамагIа. вола воша а хургва сох аьлча, тIашха шаьр со раьле ваш е чамболаш кийцаль вайна хьалхашка дала делар дилеа.

Вакьаьче кхо! Iе яхачоа тхо тIехьа да хьона, — аьлар трактористаша.

Мотт ешо саг сашов. Вист ца хулаш вагIар Алсбик. Цун юьхьтIа гIоала Iоуххаш дошка хьарарча тIадешаш дар. Вай фусамдас фу йоах хьежача бакъахьа мо хетар тхона, аьнна. Дауда аьлча, Алсбик ше вагIачара шортта хьалгIеттар.

— Шо массаноа саг вахалба, — аьлар цо, — тахан мара е дегI аз дахьаш сайна эхь хеташ хIама тIамаккхьачадаа сона. ХIанз сона дика хов се харцахьа дийнал. Сона дIадаа дицлургдаа со цIагIа а воацаш укх уралаттача се сесага оаш дахь дина гIулакх. Шо хиналецаре хетаргахьа хIанз кашамашка улаш хургьяр из. Шох къоастача цхьаь вусаргволга хайнаш сона. Кхоана дика а во а тIаккхьачача, шо мава сай таламкха саг воацалга а гучалаьнлаш сона. Цудухьа, хIанз сона дика хов шуна шоана айса юаш бола сискал къахьа йолга, юрта бахача нахаца цхьана болх а бе доаца вахар чамбоацаш долга. Аз дош ду шоана, — аьлар Алсбика майра тхона хьабIара а хьажа, — тахан дезе дIахо йолача хана шо долхача повкъа се гIоагхьарах.

— Баркал хьона, хIанзчул тIехьагIа Iайха тхоца дена дош дIачакхдацкта вар лулбе хьона! — аьнна оаха массане тхоай пеш дIамелар. ХIанз дие тхо лаьча дошер этгар. Цу бусса мо дог гIоадаьмна халха ма вахахьаш сой — аьлар Ахьъяда.

АУШЕВ Султан.

ТЕШАМ

ДУВЦАР

аз болхлой сидбекна вайт чуйишаш боаккар. Укх балха сесоттача хана тхона бIаргвайначa саго лелалер тамашийна, тоам боаца гIулакх дар. Аз хьаттаь, цу шийца уйлаш а ец, сатийна вагIача Ахьъядага: — Малив из саг?

— Из хеттар сога лиеза валаре бакъахьа вар хьо, — аьлар Ахьъяда. Тхо тIа дегIа автомобиль юрта гIолла чекх а аьнна, хьатте бодачв повкъа гIолла йодар. Ахьъяда безам болаш сайна юха жол лалерах, аз кхетадир, хIана со повза гIерташ вола саг, цуна дика довзаш волга.

— Алсбик яхаш ва из. Дала баркал маалерг. Дийнахь а бус а цу хьона хийнача закусочни кьаракъ меллалга мирa, кхы хIама деш вац. Укх эрргача отделение из цхьа саг ва совхозе болх бе раьзе воацаш. Алсбика доккха цIекош да, еттача кирпичах дах, кховбаш шин бежана итех устагIи ба, хIаьта хов дикне лелаш москалаш, гIажаш, котамаш я. ХIара шера, хIа аьнна байна бIаьсти йоллаше Алсбик дIипола юртара. Пхи—кхо бутт бовкх по дIагIа воацаш. Цо фу делалу хоаш цхьанна саг вац. Из гурахьа юха цIаввча киссашкераш хьаллоахиш ахча дуд. Цуа тIехьагIа, ше дамекха ахча кхоачаделлалца дIавалаш цу закусочнира. Тоьал хь и Алсбик шитта лела. Тхо дукхаьнна хьамал из кийсача ямахь тIа вашка. ХIандалца оаха цуцца лелалечох кIала хиннадаш.

Совхозе дукха балхаш да. Тахан тхона эшеш трактористаш, комбайнераш, шоферош, кхы специалисташ ба. Царех цуна безза болх бела йиш йолаш ва тхо. Самарийкахь аз саг вахийтар Алсбикага, цун сесагага, совхоза конторе кхайн, аьнна. ЦIаьарчоа сона хетадениладо со шийга кхайкича из воагIергвоацаш санна. Ай шийга вола аьнача хана ведна хьаттар тIехьамашка сесаг а йолаш. Са кабинета цу хана багIар парторганизаце секретарь Дауди, месткома председатель Тухани. ДIа-юха хаттар дах дьаьча аз аьлар:

— Алсбик, хой хьона малагIча гIулакха тхо шоашка кхайкийа?

— Хаш дахов сона-м шо сенна кхайкад, ховрий-кх кIанн оаш хьаьлича, — юха жоп делар Алсбика, «Кхобек» яхача гIайленах кIур а бахкха.

Цун дика ховра малагIча ховне шоашка кхайкиаб.

— Алсбик! — аьлар аз кхы сетоха а ца меган, эхь ца хеташ вагIача цуна рааза а воацаш, — хьона дика хов малагIча гIулакха тхьайга тхо кхайкадI Iе кIехьош бола ниеть во янкь ба. Эхь хIана хетац хьона, беррига вах синбекна совхозе балха боахкача хана, кьарекь а меллаш, юрта юкъе гIолла лела/ Из фу болх бо мича вха а ца хоаш Iе бео? Оаха хьога лехар ду уж эзна доаца гIулакхаш аIадахао, укх совхозе болх дика бойя доакхавоца IIе тоьала ахча. Хозе сибат а, гIов а долаш, хьанав-малав аьнна, наха ле в, шоашта бакъахьа хеташ делале гIулакхаш майра леладе йиш йолаш я ба. Тха цIенда ше а вац болх бе безам болаш, сога а байташ. Ший сесага къамаьл деча хана йист ца хулаш, Iочубаха, кортa а болаш вагIар Алсбик. Цхьаза лоа мо кIайлора цун бос, оказза цIаста мо цIийлора. ЧIогIа хала садетташ, дегвура хьалгIерташ боккха ниа а болаш вагIар из. Шийк сесага къамаьл дехьаьна, Алсбик аьлар согаьхьа хьатIа а вийрзаь:

— Со вах ёй безам болеча тайпара, аз къераиь шун ахчал мелаш. Шуа а пхьаннкача сага а гIулакх дац сона ца доза хьехар де. Укх са эгIаьича сесага фуннагIа хе а. ХIанзкул тIехьагIа аз декар ду шуга укх гIулакха сога кхайщ аьнна со волча кхы саг ма вайтав!

Алсбик ше вагIачар хьал а гIетта, тхогахьа бIаргаш а къовсадаь дIаволавелар...

ШоллагIча шера цу совхозе нийсвелар со ялат чуэцача хана. Ахьъяда сога аьлар хьа безам бале кхашке боахкача нахе болх миштта бу хьажа гIорга вай аьнна...

Массе оагIорахьара хьеховаш дар автомобилеи тракторей моторашна деш дола тетам. Ялат чуйина мукъаьаьлва лаьттарш оахан йоаккар йоакха дизельни тракторош. Ахьъяд автомобила тIара Iо а ваьнна, трактористаша деш дола оахан дIоргел дийтаеттар, шийна киса йоалла аIашкахкха аьнна метр хьал е аьнкха. Цхьа хоза деладенача цун бIаргех сона хайра, трактористаша лаьтта дика оахьага. Цу хана ше тIамагIа трактор цхьаьхоавзайнр цхьавнне. Ахьъяда цун а доеталаь сомавор из. Кхоссавенна трактора тIара Iо а ваьнна, тхотахьа водда хьатIаьера тракторист. Цуа юхьа тIа безаме велакъажар латтар. Шийна Ахьъяда евнача гIаьлелаа мерза кIур а боайаш, дора цо къамаьл. Дукха дошкха доаца кIора мо Iаьржа цун мекхаш, хьайза дар. Са вегара хьайха бIарс кхийтар цун мекхех. Из тракторист сайна хьалха мичахьа байнав дагаьдуцаш латтар со. Директора шийца ду къамаьла чаккхаьлча, тракторист юха водда дIавахар. Спортсмен мо тоссавена хьалгIа а аьнна, дIавахийтар цо ше тIавагIа трактор. Цу трактористо аттеи хоаен бола балхах безам тIабаха, цуна тIехьахьежаш со латтача хана, хорт аьнна, вIалла миштта вахар а цаховш, цIаьхха дагавелар сона, хIанз тоьал гаьна довлая тракторист.

— Эх, Алсбик вецарий ма?! — аьнна сога цIогIа йаххар.

— Ва, даьра! — аьлар шийна велаш латтача Ахьъяда.

Цхьа хе яьккхар ца се лаьттача моттиге Алсбика тIехьахьежаш. ВIалла дагадацар сона, миттта саг а хинна. укх совхоза кхашке трактора тIа а вагIаш, из бIаргагуртва, аьнна.

Миштта вIаштIехьдаьвар шун цуцца бота гIолла? — аьнна аз...

ЦIЕНОШ КУЦЕХЬА ХИНИАД

Йоаккхийча бакхе дукхаза вIаштара дах цIеноша тоадаь йистте доахача хана келлоадне-цементни басараш хьекхамга далаьаь гIиталдацьерана городе Днепропетровске. Цигарча инженерно-строительни институте хьадеш да уж басараш. Басараш хьаде лаьрхIа установка еттаьй цига. Бесаза ца далара гетара чIоагIа да уж басараш. Уж хьекха цIеноаш дукхача шерашка бос ца бовш хоза хургда.

Института боахлоша кийчъаьча технологех бос бола бетон хьоезта вIаштIехьдаьккхал облассерча дукхача предприятеника. Пенаш хьалдетта панелий, арахьаре оагIонаш из цемент тохаш кийчду. Цу тайпара панелаш кунна хIама а оагIа ял аьта мрамор а тохаш леттарел, хIаьта царга дIабоба мах шоза кIезигагIа ба.

(ТАСС. корр).

Днепропетровск.

[illegible] Житомирски музее хинача суртий авторий. Уж боаза безам хилар Ленинградски Эрмитажа болхло [illegible] искусствоведчески Iилмий кандидата И. В. Ленина. Чуйийна чIоагIе хала болх баро кугга йиш хилийтай XVI, XVII, XVIII бIешераашкарча французски, голландски, фламандски, итальянски говзанчаша дийхкача дукхачеи суртий авторашш ялакьб да.

СУРТА ТIА: итальянски художника П. Бордонес дилла «Святое семейство на пути в Египет» яха сурт. Из советски искусствоведа кордаль нахара хIама да.

ТАСС фотохроника.

Керда стихаш

ХАМХОЕВ Ахьмад.

ЛЕНИН

Вазаш ва из Iовкал йоацаш
Ленин цIеникха а веннавоц,
Ва из вайца хьехам таллаш
Из вайцара къаьставоц.
Хулаш ва из бовзалоаца,
Ахархоаца хулаш ва.
Ва, кхоамача са лоамаша
Цун оаз майра екаш я.
Ехаш а из дагчу юкаш,
Наьна мерза безам мо.
Хьадийлад цо хьога бIаргаш
Дуне, вахар бIаргаго.
Шийна оатто лаза аьнна
Из дунен чу веннавац,
Мискай баккъо, ирц баккъаш
Ший хьаьнар цо кхадаьцац.
Бувцаргва из бIаь шерашна,
ТIехьенаша сай доргда.
Ха мел йода вахкалуш,
лахкалуш
Цун дош нийсо даттаргда.

ЭСМИЕВ Хамид.

КЪАХЬЕГАМХО ХЕСТАВУ АЗ

Сага дего товлайца мел дар
Раьза хинна хестаду аз,
Мехка сардал, тийна сайре,
Къайна оалкваар, йоакхаш
сатар, —
Вай дог гIаза доатташ мел дар
Сай шиннаца хестаду аз.

Аьнна бIаьсти, бахе гуйре,
Хьийкаье аьнт хестаду аз,
Балхаш воалла къахьегамхо —
Довзо кулгаш дола турпал —
Кхы мел доачуя раьзаг1 хийна
Мич ма кхоачча хеставу аз.

СО ЛЕНИНЦА ДАГАВОАЛ

Цхьажа сайга хало ела,
Айсa дагор са шаннакача
Со Ленинца дагавоал,
Еа тIеройода кхаьла,
Хьалхаг1 кхайш хина гIаза
Сона гаргга сийрдабоал.

Цена фо мо, низ чубоаг1а
Мехкаьийнаш. Дего оал са:
«Бериг хьаь низ хала ма1
Кхы а дукхаг1 безам баг1а
Хьаьнар нисдо, цхам деха,
Ниал-Дева хестам.

ДIАЙХАЧА ЗАМАК ЮХЬДИСАЧА ВОЧА ГIЕВАЬНАЦЦА — ЛОРА КЪОВСАДА

ДОШ КЪОАСТАДЕ ДЕЗА ХА ХЬАКХАЬЧАЙ

Новкъа віашагіккийтача, довзамоцол шоаттіагіа бахача, балха селаіе Iохайшача няьсархоша эгара хьалха хIанз ялоадар урдув да. ХIараче шейна хетар, дагйодар, хиача бакъахьа дар дуьц. Массане а дуьцарий чулоацам ца! ба: дIаколиштта дита йиш яц кьаьнарча замен цхьадола гIулакхаш.

Цу гIулакхах вьцца къамаьлаш деча мела юкъе нийсвелар со укх денешка, «Назрановский» совхоза конторе дар из. Цига хьенарий пурманийца ма хамала дIавалар аз.

СОВХОЗА КЕРТТЕРА ЗООТЕХНИК ЧУМУРЗИЕВ МАХЬМАД:

— Мичахьара шийла а бIааршараш хьалха вайца юкъе еиз доаккъал а саг йоавелга, йоIах урдув доаккхага. Къаденнал из «лазар», дукха да ицуп. Цхьа кулг лостадача из дIадоалаш даларелм партийни, советски органаш, газеташ оархаIгIа а лоахаш дуне а мича девар из. Урдуа кийда вацаргдац, шийна каннахьа саг йоалайита кагийча нахага, царгара доккхий ахчаш а ца доахаш, яхаш, даггара керттех доаххаре мебелах, кIувсех, воарталах етте машина шийга ушув ца хилча нускиа «диза» доагIалга из доархIача а из.дьаларий. Къамаьн эхь да ий. Урдув цIендаь дIадаккха деза.

АЬЛТИИ-ЮРТАРЧА ОТДЕЛЕНЕ УПРАВЛЯЮЩИ МАЛЬСАГОВ ЯКЪУП:

— Из урдув «хар фуд, из мичахьара хьадоагIа, хьалхагIа цун хина чулоацам миштаб наха хайча из дIадаккха, цуна духьала отта, аьлаш, вай бу гIахьехам ЧIагIагIа хургбар. ХIара къамаьн шиший тайпара да саг йодача-йоагIача юкъе леладу гIулакхаш, шо-шоай традице я. Урдок цалым оац. ТIашка цу кийе босхоща боле чулоацам боацаш майрай Дукха бац.

ФЕРМА БРИГАДИР ГАЗДИЕВ АСХЬАБ:

— ЙоагIача йоIо цу ахчах нена хIамаш эррийтш а це йодача дIакьош хилча урдув кукий цох? Моттигаш нийсъм лу югачуи гаргарча наха шоай йоIах хьаденна хIама дас-нанас шоашта дуташ, ахча дуьяш. Цудухьа урдувна цу хIамапнех мере къовсте бе беза из дувцача хана.

ХIаьта а ше йоагIаш цо нахадахье а, цох урдув, совгIаташ оале а сов тIехдаьккхаш наха из гIулакх.

Сона хеташ цу гIулакха чIоагIа бехке ба йоI енача бус а тIехьагIа а шоаш дика, хура нах ба алийта ахчаш Iоккхувсараш. Уж Iоадала гIулакхаш лелаьу нах гучабаха беза, аьнна, хет. Шийна яха йодац-хьогI ер, ше дIаяхача коа, цIагIа кулг тоха, бIах бе безаш-хьогI укхиш, аьна латлу гIанах, истолех, менгех, диванех, шифонерах, кIувсех етта йашийа хьалха а йоIаш мьара йодача кхалсатах. АттагIа, хоайгIа, беркатегIа деший вIашагIкхийттача къоначa шин сага шоай кулгаца вIашагIдалаш вахар, мерзагIа деший шоаш хьаьаь хIама? Из гIулакх эргаь мишта доаккхаргда, таханарча вахара тара хургдолаш йодачун а йоалачун а дог гIоздоаккхаргдолаш мишта вIаштIехьдоаккхаргда? Цу дешай уйла йича дукха пайдамегIа хургья, аьнна, хет сона.

ЧЕМУРЗИЕВ МАХЬМАД:

— Асхьаб нийса лув. Дагавала веза бокккхагIбарашца а уж хестар а ца боахаш.

Йоакхача Ачалаарча цкха саг йоагIача моттиге бизза сакъердам бе йоах хIанз.

БРИГАДИРА ГIОНЧА МАЛЬСАГОВ ОСМАН:

Нийсса да. ХIанз нагахьа мара нийсаш, хьалха вай дааьша сайна, мелкарашка къамаьл де, безам дIа-хьа эца, сакъердам бе, зоахалоа дувца хош вола зIамига саг.

МАЛЬСАГОВ ЯКЪУП:

— Дукха моттигаш нийслу лаесаьас шоай йоI дIаюгача сага гара хIама дье ца ецаш из мьара йохийташ. Бакьда, из дика гIулакх наха дIахаваш, дувцаш вай из кица йоалаш тIа, эфира гIолла кхайкайа. Дикадар дукхагIа хуьцш лела.

ХIанз наьха мер чу латт из дош, кхувал из царна. Гlаьххьа ха а хIанз нахаца сходаш, собранеш е...

☆ ☆ ☆

Ишта хинна къамаьл из дIаэздир. Дувца оттадаьча дешах шоашта хетар дар цар дийцар. Къаденна наIрча гIулакхаш дIадаккхара деррига нахкьан нийса боагаддоахаш дац цар шер. Цьабакьда, цар боагалдолиш кортердар: ше дош къоастаде деза ха хьаьттай.

М. ЗАНГИЕВ.

М. ЭСАМБАЕВ — КАЛИНИНГРАДЕ

Эсамбаев Махьмуда концерташ Iалаьаьта безаам, аьнча дегаш тIаовза чакхдуна массе миттта. Ши бутт гаргга ба а РСФСР халкъа артист вай мехкац тайптайпарча городашка гастроленка ваха. Массалакхьа ашалог беллаш чакхдуна Эсамбаев Махьмуда концерташ. ХIанз Калининграде ва Махьмуд. Тахан оаха кхетах сардал Калининградерча наьнча [illegible]. Цун вагIда СССР ЖУРНАЛИСТИИ СОЮЗА ЧЛЕНА Р. СЕМЕНИКА ЯЗДУ: «Шай искусствоца деррига дуне цецдаьккхад Эсамбаева Махьмуда. Цун концерташ бIаргадайнача калининградхошка шоай ирс доле ца лаьрI.

Юкъьаьнна Калинграде итт шу цьаьна хинна М. Эсамбаев. ХIаьта хIанз тхо долча концертий керда программа хьаьн еиза из. Хьалхарча ше дийнахь цун концерташка хьаьжа 10 эзар калининградхой. Дика тIаийцар программа «Дунен тIерча халкъий халхараш яхча шийла йола керда номераш. Царна юкъе а кхьсарча Нохч-ГIалгIайчех дола легенда, бразильски «Макумба» дийнадкха болеро. Безаме да зIамигача портцашка халхараш, кхахар — автомат.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIолла Грозни, лодала йочан е йоацаш, хувцалуш морхаш хила мег, малхбузехьара гIаьххьача боараме мух хьекхаргба, республике гIолла 22—27 градуси Грозне 24—26 градуси йовхал хургья.

24 августера 28 августага кхаччалца хувцалуш морхаш хургья, цхьаццанахьа лоацача ханашка догIа делхаргда, ди къуккъергда, тайп-тайпарча оагIонашкахьара, гIаьххьача боараме а кховчаш, лаьгIо мух хьекхаргба. бийсашка 13—18 градуси, деношка 27—32 градуси йовхал хургья.

Метеостанци.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

Тахани кхоанеи хурIда

23 АВГУСТА

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 11 сахьат даьлча саг йолайрен-яхарех торжественни Ди. 19 сахьат даьлча «Ленина илеаш яхаш котьювлаши я» яхача темах ленински устни журнал.

С. М. Кирова цIерагIара культуран салоIеи парк. 19 сахьат даьлча Зелени театре Халхан-Голе тIемаш хинна 30 шу дизара хетаь сайре хургья. Грозненски консервни завода художественни самодеятельноста коллектива концерт. 20 сахьат даьлча кинолекторий — хроникально-документальни кинофильмаш хьокхаргда. 10 а 17 а сахьат даьлча массови площадка — ловзараш, конкурсаш, аттракционаш.

«Красный молот» завода культура цIа. 12 сахьат даьлча сийлахь-воккхача немецки поэтеи мыслителеи Иоганна Гете творчества обзор. 17 сахьата 30 минут яьлча «Ильича дог» яха кинолекторий.

Химикий культура цIа. 17 сахьат даьлча «Советски мехка гIолла» ялача темах хроникально-документальни кинофильмаш хьокхаргда.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец. 20 сахьат даьлча кагирдой салоIа сайре.

24 АВГУСТА

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 9 сахьат даьлча берий клуба занята. «Шаногаш а унахцIена а мишта кул» яхача темах беседа хургья кинозале. 10 сахьат даьлча Зелени театре «Къахьегам, энтузиазм, къонал» яха къахьегама сийлех цIей.

С. М. Кирова цIерагIара культуран салоIеи парк. 19 сахьат даьлча Зелени театре «Къонахчало къамаьл ду» яха тематически сайре. Советски района художественни самодеятельноста коллектива концерт. 18 сахьат даьлча кинолекторий—ленински дешараш. 20 сахьат даьлча хроникально-документальни кинофильмаш хьокхаргда. 18 сахьат даьлча музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт. Программа юкъе советски композиторий произведенеш я. 17 сахьат даьлча массови площадке — ловзараш, конкурсаш, аттракционаш.

«Красный молот» завода культура цIа. 11 сахьат даьлча «Искорка» яха ленински дешараш. 18 сахьат даьлча завод болхлой салоI сайре.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец. 19 сахьат даьлча «Деррига хьалхьа гIулакх» яха кинофестиваль.

ХIАМА ХА ЛОВРАШТА

КХОКХА — ТЕХНИЧЕСКИ КОНТРОЛЕР

Московски инженера А. Быкова цкъа дийшадар, технически контролера когаметта кхокха а хила тарлу, нагахь санна оалхазара дикка тренировкаш йойя, аьнна. А. Быкоз водавелар уж тренировкаш е. ЛаьрхIа йоача устройство кхокка багIача кора тIа хIатIаккхув ваэеиш чудехкача банкай когIараш. Сага бIарга хозаллаа довна гIалат оалхазара ца зувш дусаргдац. ЗIамига чуккийтта моттиг е ахийола брак цу когIарга тIа кийсъелча кнопка тIа зIок Iотт цо. Из когIар юстара доакха тIамка. Кхи а чоалхоний дорваш де а Iомабелар дукха ца оалхе кхокха. Масала [illegible] лаьрхIа шарщаш къоастае.

МАЙМАЛАШ — МОТОЦИКЛИСТАШ

Зрителашта болча сакъердама мотоциклаш тIа а хайша хехкаш лелар Лондонски зоопарке Рожик Джоан яха ши маймал. Цу тайпара го боахаш хехкалора уж дешна. Бакьда цкъа кIордаяр из гIулах дикъ кулг долча водителашта. Зоопарка наIараш йийла латташ бIарга а яйнагазе кегIа а тIоIаба лондонски урамашка чулийлхар уж.

Нах дIа-хьаь байдар, хIаьта байдлачарш гIехьаьлар клетка чуйоза кругович. ЦIашка мотоцикла дукхаш ваьхар регулировщик. Ше бе яьхаа желло цо хьалхьоккхаше а дрессировщика гIажалга сигналага даьвача Джоана торма техар.

— Кхора ца лув мишта висар хьо? — цкъа хеттар регулировщикага гонакъарча наха. — Хьона цийса дуьхьала хьатIа ма лоагIарий маймалаш?

Маймалаш лаае а лене, — жоп делар вокхо, — движение бокъонаш массанена а цIаьш я.

БЕДАЛ-УНИВЕРСАЛ

ЧIоагIа дукха хIамаш хьае йиш я дахчах. Цунца нийсъала йиш йолаш цхьаккха а бедал яц. ХIанз дахчах хьаь эзарнега кхоачаш тайп-тайпара изделенеш продукташ. Цхьан кубометр дахчах хьае йиш я 200 килограмм целлюлоза, йох — 150 килограмм волокно, хIаьта волокнах хьакул 4 эзар пар чулаи пасташ е 1500 метр кIадди (хIаьта из 475 коч я). Ах гектара тIа цхьалхоачча хлопка, е 320 эзар шелкопряда кокона, е цера 30 устагIаи тIера лаьмкхача ткая нийсса да цхьа кубометр [illegible]

Изаза найха бу цхьа кубометр универсальни бедало, хIаьта СССР-е дахчан запасаш 80 миллиард кубометр я.

ХИИЕН САПАЙ МЕТТЕЛ ФО

Сантехника Iилма тохкама института хиянен сапан меттел фех пайда лац, йоах. Аэродинамически обеспыливатель яхача аппарато кхоачашду из гIулакх. Цун повкъестаца 20—30 секунд, цхьаь деваха мIадахи цIеяе йиш я балка дувхаду барзкъа. ХIанз дукхагIча хьакье дутта на хутчий барзкъа. БIаь шераш хьалха дейз хьайоагIа из метод дивагIдарех яц. ХIана сапанбаракъа дукхагIа ше дутта сихагIа доx. Аэродинамически чIоагIа цу фео дегадача цIеялу цу аппарата чудела барахъа. Аппарата чу кIестача фе сихаа цхьан секундах 10—12 метр я.

ЛадувгIа, хьажа

23 август

РАДИО

6.20 — «Юрта IуйрIе» (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор 7.30 — Передачай программа. 7.35 Москва. 8.15 — «Серлало» газета обзор. 8.25 — Ашараш. 8.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 8.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 8.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 15.15 — Литературни передача. 15.30 — «Детства...» [illegible] багIие [illegible] 16.00 — Москва. 17.00 — «ЗIуга» яха сатирически журнал (нохчий меттала). 17.30 — «Къонал» (эрсий меттала). 18.00 — «Вай индустриальни мохк» (нохчий меттала). 18.15 — Ленин вай 100 шу дизарга. Ленинйа моттигашка гIоахла (гIалгIай меттала). 18.30 — Безаме халехи халхара ашараш. 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14.30 — Передачай программа. 14.35 — «Старт». Телевизионни спортивни журнал. 15.15 — Берашта. «Пхийт шу дьнна капитан» яха художественни фильм. 16.40 Къилбасени ХIирий йоазанхой [illegible] телевиденикара Ленина образ. 17.00 — СССР-е хьалхара моттиг яккха футболах ловзар. «Спартак» (Москва) — «Динамо» (Киев). Перерывах — кердаьларш. 19.25 — «На огонек». 20.25 — Дунен хьалкъаьнта юкьера обозрени. 20.40 — Передачай программа. 20.45 — «Туннель» яха художественни фильм. 22.20 — Киноискъбераий клуб.

24 август

РАДИО

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.30 — Передачай программеи музыкальни антракти. 7.40— Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Шоана дукхаезача ашарий концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Передачай программа. 15.20 — Литературни передача (нохчий меттала). 15.40 — Ашараш. 16.00 — Москва. 16.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче» яха радиожурнал (эрсий меттала). 17.00 — Концерт. 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (гIалгIай меттала). 17.45 — Ашараш. 18.00 — «Къонал» (гIалгIай меттала). 18.30 — РадиоладувгIархой дехарех дола концерт. 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15.50 — Передачай программа. 16.00 — «Лорька» (гIалгIай меттала, эрсий меттала йоакх). 16.25 — Документальни фильм. 16.45 — Ленински преме лауреат Соловьев Седой. 17.35 — Берашта. «Аквалангаш на дне» яха художественни фильм. 19.00 — «Со — нана». Московска Печатакхьалкхие мохк-хоаде эстрадни программа. 20.00 — «Хьалхара йоI» яха художественни фильм. 21.10 — Передачай программа. 21.15 — «ВорхI ди». Дунен халкъаьнта юкъера программа. 22.00 — Эстрадни илли Советера дунен халкъаьнта юкъера фестиваль. Полльшера передача. Перерывах велаьпортех дола дунен чемпионата дакешаш.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина урам, 11 (3-гIа этаж)
Телефонаш: редактера—2-44-00; редактера зам.—2-38-11; бешагтоха ца секретара—2-34-00; партейни вахаран, культуран, промышленноста отделий—2-42-39; юрта бахаман письмий отделий—2-42-23.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж).
Телефоны: редактора—2-44-00; зам. редактора—2-38-11; ответственного секретаря—2-34-00; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 2-42-39; отделов сельского хозяйства и писем — 2-42-23.
«Грозненский рабочий» издательство типография. Революции проспект, 7-84.
Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7-84.

СФ06174. Заказ № 3558.